הלכה · משנה תורה · ספר זרעים

משנה תורה, הלכות מעשרות

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

משנה תורה, הלכות מעשרות

רבנו משה בן מימון [הרמב"ם]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/משנה-תורה-הלכות-מעשרות/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 5
פרק ג 7
פרק ד 10
פרק ה 12
פרק ו 14
פרק ז 17
פרק ח 18
פרק ט 20
פרק י 22
פרק יא 23
פרק יב 25
פרק יג 27
פרק יד 29

פרק א

א אַחַר שֶׁמַּפְרִישִׁין תְּרוּמָה גְּדוֹלָה מַפְרִישׁ אֶחָד מֵעֲשָׂרָה מִן הַנִּשְׁאָר וְזֶהוּ הַנִּקְרָא מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּבוֹ נֶאֱמַר (במדבר יח כד) "כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה'" וְגוֹ'. וְהַמַּעֲשֵׂר הַזֶּה לַלְוִיִּים זְכָרִים וּנְקֵבוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כא) "וְלִבְנֵי לֵוִי הִנֵּה נָתַתִּי כָּל מַעֲשֵׂר בְּיִשְׂרָאֵל לְנַחֲלָה":

ב מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מֻתָּר בַּאֲכִילָה לְיִשְׂרְאֵל וּמֻתָּר לְאָכְלוֹ בְּטָמְאָה שֶׁאֵין בּוֹ קְדֻשָּׁה כְּלָל. וְכָל מָקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר בְּמַעַשְׂרוֹת קֹדֶשׁ אוֹ פְּדֵיָה אֵינוֹ אֶלָּא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּמִנַּיִן שֶׁמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן חֻלִּין שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כז) "וְנֶחְשַׁב לָכֶם תְּרוּמַתְכֶם כַּדָּגָן מִן הַגֹּרֶן וְכַמְלֵאָה מִן הַיְקָב" מָה גֹּרֶן וְיֶקֶב חֻלִּין לְכָל דָּבָר אַף מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ חֻלִּין לְכָל דָּבָר. לְפִיכָךְ בַּת לֵוִי שֶׁנִּשְׁבֵּית אוֹ שֶׁנִּבְעֲלָה בְּעִילַת זְנוּת נוֹתְנִין לָהּ הַמַּעֲשֵׂר וְאוֹכֶלֶת. אֲבָל מִי שֶׁשָּׁמְעָה שֶׁמֵּת בַּעְלָהּ אוֹ הֵעִיד לָהּ עֵד אֶחָד וְנִסֵּת וְאַחַר כָּךְ בָּא בַּעְלָהּ קָנְסוּ אוֹתָהּ חֲכָמִים שֶׁתִּהְיֶה אֲסוּרָה בְּמַעֲשֵׂר:

ג לְוִיִּם וְכֹהֲנִים מַפְרִישִׁין מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן כְּדֵי לְהַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְכֵן הַכֹּהֲנִים מַפְרִישִׁין שְׁאָר תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת לְעַצְמָן. וּלְפִי שֶׁהַכֹּהֲנִים נוֹטְלִין מִן הַכֹּל יָכוֹל יֹאכְלוּ פֵּרוֹתֵיהֶן בְּטֶבְלָן תַּלְמוּד לוֹמַר (במדבר יח כח) "כֵּן תָּרִימוּ גַּם אַתֶּם" מִפְּי הַשְּׁמוּעָה לָמְדוּ אַתֶּם אֵלּוּ הַלְוִיִּם גַּם אַתֶּם לְרַבּוֹת אֶת הַכֹּהֲנִים:

ד אֵין מוֹצִיאִין הַמַּעֲשֵׂר מִיַּד הַכֹּהֲנִים שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כו) "כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכֵן כָּל מַתְּנוֹת כְּהֻנָּה אֵין מוֹצִיאִין אוֹתָן מִכֹּהֵן לְכֹהֵן. וְעֶזְרָא קָנַס אֶת הַלְוִיִּם בִּזְמַנּוֹ שֶׁלֹּא יִתְּנוּ לָהֶן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אֶלָּא יִנָּתֵן לַכֹּהֲנִים לְפִי שֶׁלֹּא עָלוּ עִמּוֹ לִירוּשָׁלַיִם:

ה הָאוֹכֵל פֵּרוֹתָיו טְבָלִין וְכֵן לֵוִי שֶׁאָכַל הַמַּעֲשֵׂר בְּטִבְלוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהֵן חַיָּבִין מִיתָה לַשָּׁמַיִם אֵין מְשַׁלְּמִין הַמַּתְּנוֹת לְבַעֲלֵיהֶן שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח כד) "אֲשֶׁר יָרִימוּ לַה'" אֵין לְךָ בָּהֶן כְּלוּם עַד שֶׁיָּרִימוּ אוֹתָן. וּבְחוּצָה לָאָרֶץ מֻתָּר לְאָדָם לְהָיוֹת אוֹכֵל וְהוֹלֵךְ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעַשְׂרוֹת:

ו מְעַשְּׂרִין מִמָּקוֹם זֶה עַל מָקוֹם אַחֵר וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר מִן הַמֻּקָּף. אֲבָל אֵין מְעַשְּׂרִין מִמִּין עַל שֶׁאֵינוֹ מִינוֹ וְלֹא מִן הַחַיָּב עַל הַפָּטוּר וְלֹא מִן הַפָּטוּר עַל הַחַיָּב וְאִם עִשֵּׂר אֵינוֹ מְעֻשָּׂר:

ז כָּל שֶׁאָמְרוּ בִּתְרוּמָה אֵין תּוֹרְמִין מִזֶּה עַל זֶה כָּךְ בְּמַעֲשֵׂר אֵין מְעַשְּׂרִין מִזֶּה עַל זֶה. וְכָל שֶׁאָמְרוּ בִּתְרוּמָה אִם תָּרַם תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה כָּךְ בְּמַעֲשֵׂר אִם הִפְרִישׁ מַעַשְׂרוֹתָיו מַעֲשְׂרוֹת. וְכָל שֶׁהוּא פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה פָּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְכָל הַתּוֹרֵם מְעַשֵּׂר. כָּל שֶׁאָמְרוּ בָּהֶן לֹא יִתְרֹמוּ וְאִם תָּרְמוּ תְּרוּמָתָן תְּרוּמָה כָּךְ אִם עִשְּׂרוּ מַעַשְׂרוֹתֵיהֶן מַעַשְׂרוֹת. וְכָל שֶׁאֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה כָּךְ אֵין מַעַשְׂרוֹתֵיהֶן מַעַשְׂרוֹת:

ח הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ הֲרֵינִי מְעַשֵּׂר עַל יָדֶיךָ אֵינוֹ צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ עַד שֶׁיִּרְאֶה אִם יְעַשֵּׂר אוֹ לֹא יְעַשֵּׂר. וְאִם אָמַר הוּא לַחֲבֵרוֹ עַשֵּׂר עַל יָדִי צָרִיךְ לַעֲמֹד עִמּוֹ׃

ט הֶחָרוּבִין אֵינָן חַיָּבִין בְּמַעַשְׂרוֹת אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם. לְפִי שֶׁאֵינָן מַאֲכָל [רב] אָדָם. וְהַשִּׁקְדִים הַמָּרִים בֵּין בְּגַדְלָן בֵּין בִּקְטַנָּן פְּטוּרִין לְפִי שֶׁאֵינָן אֹכֶל׃

י אֵילָן שֶׁנִּטָּעוֹ בְּתוֹךְ הַבַּיִת פָּטוּר מִמַּעַשְׂרוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ הַיֹּצֵא הַשָּׂדֶה". וְיֵרֶאֶה לִי שֶׁהוּא חַיָּב בְּמַעַשְׂרוֹת מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁהֲרֵי תְּאֵנָה הָעוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר חַיָּב לְעַשֵּׂר פֵּרוֹתֶיהָ אִם אָסְפָן כְּאַחַת׃

יא בְּצָלִים שֶׁהִשְׁרִישׁוּ זֶה בְּצַד זֶה אֲפִלּוּ הִשְׁרִישׁוּ בְּקַרְקַע עֲלִיָּה פְּטוּרִין מִן הַמַּעַשְׂרוֹת. נִפְלָה עֲלֵיהֶן מַפֹּלֶת וַהֲרֵי הֵן מְגֻלִּין הֲרֵי אֵלּוּ כִּנְטוּעִין בַּשָּׂדֶה וְחַיָּבִין בְּמַעַשְׂרוֹת׃

יב הַמְשַׁמֵּר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי עֲנָבָיו וּבָא אַחֵר וְאָסַף אֶת הַתְּאֵנִים הַנִּשְׁאָרוֹת בְּאוֹתָהּ שָׂדֶה. אוֹ שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּר שָׂדֵהוּ מִפְּנֵי הַמִּקְשָׁאוֹת וְהַמְּדִלְעוֹת וּבָא אֶחָד וְאָסַף אֶת הָעֲנָבִים הַנִּשְׁאָרִים שָׁם הַמְפֻזָּרִים בַּשָּׂדֶה. בִּזְמַן שֶׁבַּעַל הַשָּׂדֶה מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן אֲסוּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל וּלְפִיכָךְ חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר וּבִתְרוּמָה. אֵין בַּעַל הַשָּׂדֶה מַקְפִּיד עֲלֵיהֶן מֻתָּרִין מִשּׁוּם גֵּזֶל וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר׃

יג אֵין מְעַשְּׂרִין אֶלָּא מִן הַמֻּבְחָר שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ל) "בַּהֲרִימְכֶם אֶת חֶלְבּוֹ מִמֶּנּוּ וְנֶחְשַׁב לָכֶם כִּתְבוּאַת גֹּרֶן וְכִתְבוּאַת יָקֶב". כְּשֵׁם שֶׁמַּעֲשֵׂר שֶׁמַּפְרִישִׁים הַלְוִיִּם מִן הַחֵלֶב שֶׁבּוֹ כָּךְ מַעֲשֵׂר שֶׁמַּפְרִישִׁים יִשְׂרָאֵל מִן הַגֹּרֶן וּמִן הַיֶּקֶב מִן הַחֵלֶב שֶׁבּוֹ׃

יד אֵין מְעַשְּׂרִין בְּאֹמֶד אֶלָּא בְּמִדָּה אוֹ בְּמִשְׁקָל אוֹ בְּמִנְיָן. וְכָל הַמְדַקְדֵּק בַּשִּׁעוּר מְשֻׁבָּח. וְהַמְרַבֶּה בְּמַעַשְׂרוֹת מַעֲשְׂרוֹתָיו מְקֻלְקָלִין שֶׁהֲרֵי הַטֶּבֶל מְעֹרָב בָּהֶן. וּפֵרוֹתָיו מְתֻקָּנִין׃

טו הַמַּפְרִישׁ מִקְצָת מַעֲשֵׂר אֵינוֹ מְעַשֵּׂר אֶלָּא כְּמִי שֶׁחָלַק אֶת הָעֲרֵמָה. אֲבָל צָרִיךְ [לְהַפְרִישׁ] מִזֶּה הַחֵלֶק שֶׁיּוֹצִיא מַעֲשֵׂר שֶׁלּוֹ. כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ מֵאָה סְאָה הִפְרִישׁ מֵהֶם חֲמִשָּׁה לְשֵׁם מַעֲשֵׂר אֵינוֹ מַעֲשֵׂר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ עַל הֶחָמֵשׁ סְאִין מַעֲשֵׂר בְּמָקוֹם אַחֵר אֶלָּא מַפְרִישׁ מֵהֶן חֲצִי סְאָה שֶׁהִיא הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלָּהֶן׃

טז הַמַּפְרִישׁ מַעֲשֵׂר זֶה מְבֹרָךְ תְּחִלָּה כְּדֶרֶךְ שֶׁמְּבָרְכִין עַל הַמִּצְוֹת. וְכֵן מְבָרֵךְ עַל מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְעַל מַעֲשֵׂר עָנִי וְעַל מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר מְבֹרָךְ עַל כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. וְאִם הִפְרִישׁ הַכֹּל זֶה אַחַר זֶה מִיָּד וְלֹא סָח בֵּינֵיהֶן כּוֹלְלָן בִּבְרָכָה אַחַת וּמְבָרֵךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת׃

פרק ב

א אֵינוֹ חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִן הַתּוֹרָה אֶלָּא הַגּוֹמֵר פֵּרוֹתָיו לְאָכְלָן לְעַצְמוֹ אֲבָל הַגּוֹמְרָן לְמָכְרָן פָּטוּר מִן הַתּוֹרָה וְחַיָּב מִדִּבְרֵיהֶם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "עַשֵּׂר תְּעַשֵּׂר" וְגוֹ' (דברים יד כג) "וְאָכַלְתָּ" אֵינוֹ חַיָּב אֶלָּא הַגּוֹמֵר תְּבוּאָתוֹ לְאָכְלָהּ׃

ב וְכֵן הַלּוֹקֵחַ פֶּטוּר מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "תְּבוּאַת זַרְעֶךָ". וְחַיָּב מִדִּבְרֵיהֶם. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁלְקָחָן אַחַר שֶׁנִּגְמְרוּ מְלַאכְתָּן בְּיַד מוֹכֵר. אֲבָל אִם נִגְמְרוּ בְּיַד לוֹקֵחַ חַיָּב לְעַשֵּׂר מִן הַתּוֹרָה:

ג פֵּרוֹת שֶׁאֵינָן רְאוּיִים לַאֲכִילָה מִקְּטָנָן כְּגוֹן הַבֹּסֶר וְכַיּוֹצֵא בּוֹ אֵינָן חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר עַד שֶׁיִּגְדְּלוּ וְיֵעָשׂוּ אֹכֶל שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כז ל) "מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ" עַד שֶׁיִּהְיֶה פְּרִי. וְכֵן הַתְּבוּאָה וְהַקְּטָנִיּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד כב) "אֵת כָּל תְּבוּאַת זַרְעֶךָ" עַד שֶׁתֵּעָשֶׂה תְּבוּאָה וְזוֹ הִיא עוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת. וְקֹדֶם שֶׁתַּגִּיעַ הַתְּבוּאָה וְהַפֵּרוֹת לְעוֹנָה זוֹ מֻתָּר לֶאֱכל מֵהֶן כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וּבְכָל דֶּרֶךְ שֶׁיִּרְצֶה:

ד פֵּרוֹת שֶׁהֵן רְאוּיִין לַאֲכִילָה בְּקְטָנָן כְּגוֹן הַקִּשּׁוּאִים וְהַמְּלְפְּפוֹנוֹת שֶׁאֵין מַנִּיחִין אוֹתָן אֶלָּא כְּדֵי לְהוֹסִיף בְּגוּפָן בְּלִבַּד אֲבָל רְאוּיִין הֵן מִתְּחִלָּה לַאֲכִילָה. הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּקְטָנָן. שֶׁמִּתְּחִלַּת יְצִיאָתָן בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת:

ה אֵי זוֹ הִיא עוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת. מִשֶּׁיַּגִּיעוּ הַפֵּרוֹת לְהַזְרִיעַ וְלִצְמֹחַ הכל לְפִי מַה שֶּׁהוּא הַפְּרִי. כֵּיצַד. הַתְּאֵנִים מִשֶּׁיַּעֲשׂוּ רַכִּים עַד שֶׁיִּהְיוּ רְאוּיִים לַאֲכִילָה אַחַר כ"ד שָׁעוֹת מִשְּׁעַת אֲסִיפָתָן. הָעֲנָבִים וְהַבָּאוּשִׁים וְהֵם הָעֲנָבִים הַדַּקִּים הַמִּדְבָּרִיּוֹת מִשֶּׁיֵּרָאֶה הַחַרְצָן שֶׁלָּהֶם מִבַּחוּץ. הָרִמּוֹנִים מִשֶּׁיִּמַּס הַפֶּרַח שֶׁלָּהֶן בֵּין הָאֶצְבָּעוֹת וְיֵצֵא מִמֶּנּוּ מַיִם. הַתְּמָרִים מִשֶּׁיִּפְתְּחוּ כִּשְׁאוֹר. הָאֲפַרְסְקִין מִשֶּׁיַּטִּילוּ גִּידִים אֲדֻמִּים. הָאֱגוֹזִים מִשֶּׁיִּתְפָּרֵשׂ הָאֹכֶל מֵהַקְּלִפָּה הַחִיצוֹנָה. הַשְּׁקֵדִים הַמְּתוּקִים מִשֶּׁתִּתְפָּרֵשׂ קְלִפָּתָן הַחִיצוֹנָה. הַמָּרִים פְּטוּרִין לְעוֹלָם. וּשְׁאָר כָּל בַּעֲלֵי קְלִפּוֹת כְּגוֹן הָאֲצְטְרֻבּוֹלִין וְהַלּוֹז וְהַבָּטְנִים מִשֶּׁיַּעֲשׂוּ קְלִפָּה הַתַּחְתּוֹנָה הַסְּמוּכָה לְאֹכֶל. הַזֵּיתִים מִשֶּׁיַּעֲשׂוּ שֶׁמֶן אֶחָד מִתִּשְׁעָה מִמַּה שֶּׁהֵן רְאוּיִין לַעֲשׂוֹת כְּשֶׁיִּגָּמְרוּ. וְזֶה שְׁלִישׁ שֶׁלָּהֶן. הַתַּפּוּחִים וְהָאֲתְרוֹגִים מִשֶּׁיִּתְעַגְּלוּ מִפְּנֵי שֶׁהֵן רְאוּיִין לַאֲכִילָה כְּשֶׁהֵם קְטַנִּים. הַתּוּתִים וְהָאוֹג מִשֶּׁיַּאְדִּימוּ. וְכֵן כָּל שֶׁדַּרְכָּן לְהַאְדִּים מִשֶּׁיַּאְדִּימוּ. הֶחָרוּבִין מִשֶּׁיֵּעָשׂוּ נְקֻדּוֹת נְקֻדּוֹת שְׁחוֹרוֹת. וְכֵן כָּל שֶׁדַּרְכָּן לְהַשְׁחִיר מִשֶּׁיִּנָּקְדוּ. הָאֲגַסִּים וְהַקְּרוּסְטְמִלִּין וְהַפְּרִישִׁים וְהָעוּזְרָדִין מִשֶּׁיֵּעָשׂוּ קַרְחוֹת קַרְחוֹת לְבָנוֹת. וְכֵן כָּל שֶׁדַּרְכָּן לְלַבֵּן מִשֶּׁיִּקָּרְחוּ קַרְחוֹת. הַתְּבוּאָה מִשֶּׁתָּבִיא שְׁלִישׁ. הַתִּלְתָּן מִשֶּׁתְּהֶיה זַרְעָהּ רָאוּי לִצְמִיחָה אִם נִזְרַע. וּבְיָרָק הַקִּשּׁוּאִין וְהַדְּלוּעִין וְהָאֲבַטִּיחִין וְהַמְּלְפְּפוֹנוֹת וְכָל כַּיּוֹצֵא בָּהֶן חַיָּבִין בְּקְטָנָן כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּשְׁאָר הַיָּרָק שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַאֲכִילָה עַד שֶׁיַּגְדִּיל אֵינוֹ חַיָּב עַד שֶׁיְּהֵא רָאוּי לַאֲכִילָה. אֶשְׁכּוֹל שֶׁהִגִּיעַ בּוֹ אֶפְלּוּ גַּרְגִּיר יְחִידִי כֻּלּוֹ חִבּוּר לְמַעֲשְׂרוֹת וּכְאִלּוּ הִגִּיעַ כֻּלּוֹ. וְלֹא אוֹתוֹ אֶשְׁכּוֹל בִּלְבַד אֶלָּא כָּל הָרוֹחַ שֶׁיֵּשׁ בָּהּ אוֹתָהּ הַגֶּפֶן שֶׁיֵּשׁ בָּהּ הָאֶשְׁכּוֹל. וְכֵן רִמּוֹן שֶׁהִגִּיעַ בָּהּ אֶפְלּוּ פְּרִדָה אַחַת כֻּלָּהּ חִבּוּר:

א לֹא יִמְכֹּר אָדָם פֵּרוֹתָיו מִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעַשְׂרוֹת. וְאִם בִּכְּרוּ נוֹטֵל אֶת הַבִּכּוּרוֹת וּמֻתָּר לִמְכֹּר הַשְּׁאָר שֶׁעֲדַיִן לֹא הִגִּיעַ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת. וְכֵן לֹא יִמְכֹּר אָדָם אֶת גִּפְתּוֹ וְאֶת זֵגָיו לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעַשְׂרוֹת לְהוֹצִיא מֵהֶן מַשְׁקִין. שֶׁהַמַּשְׁקִין הַיּוֹצְאִין מֵהֶם חַיָּבִין בְּמַעַשְׂרוֹת. וְלֹא אֶת תִּבְנוֹ לְלֵקֹט מִמֶּנּוּ תְּבוּאָה לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁהַתְּבוּאָה שֶׁתִּלָּקֵט מִן הַתֶּבֶן חַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר:

ז שִׁמְרֵי יַיִן שֶׁנָּתַן עֲלֵיהֶם מַיִם וְסִנְּנָן אִם נָתַן שְׁלִשָּׁה וּמָצָא אַרְבָּעָה מוֹצִיא מַעֲשֵׂר עַל זֶה הַיֶּתֶר מִמָּקוֹם אַחֵר. וְאֵינוֹ מַפְרִישׁ עָלָיו תְּרוּמָה שֶׁהַתּוֹרֵם בַּתְּחִלָּה בִּלְבּוֹ עַל הַכֹּל כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בִּתְרוּמָה. מָצָא פָּחוֹת מֵאַרְבָּעָה אַף עַל פִּי שֶׁמָּצָא יֶתֶר עַל מִדָּתוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן טַעַם יַיִן פָּטוּר:

ח הַמַּקְדִּישׁ פֵּרוֹתָיו כְּשֶׁהֵן מְחֻבָּרִין עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשֵׂר וּפָדָאן וְאַחַר שֶׁפָּדָאן הִגִּיעוּ חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר. וְאִם בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת וְהֵם בְּיַד הַגִּזְבָּר וְאַחַר כָּךְ פָּדָאן פְּטוּרִין:

פרק ג

א פֵּרוֹת שֶׁהִגִּיעוּ לְעוֹנַת הַמַּעַשְׂרוֹת וְנִתְלַשׁוּ וְעֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן כְּגוֹן תְּבוּאָה שֶׁקְּצָרָהּ וְדָשָׁהּ וַעֲדַיִן לֹא זָרָה אוֹתָהּ וְלֹא מֵרְחָהּ מֻתָּר לֶאֱכל מֵהֶן אֲכִילַת עַרַאי עַד שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן. וּמִשֶּׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן אָסוּר לֶאֱכל מֵהֶן עַרַאי:

ב בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּגוֹמֵר פֵּרוֹתָיו לְמָכְרָן בַּשּׁוּק. אֲבָל אִם הָיְתָה כַּוָּנָתוֹ לְהוֹלִיכָן בַּבַּיִת הֲרֵי זֶה מֻתָּר לֶאֱכל מֵהֶן עַרַאי אַחַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן עַד שֶׁיַּקְבִּיעוּ לְמַעֲשֵׂר:

ג אֶחָד מִשִּׁשָּׁה דְּבָרִים קוֹבֵעַ הַפֵּרוֹת לְמַעַשְׂרוֹת. הֶחָצֵר. וְהַמִּקָּח. וְהָאֹשׁ. וְהַמֶּלַח. וְהַתְּרוּמָה. וְהַשַּׁבָּת. וְכֻלָּן אֵין קוֹבְעִין אֶלָּא בְּדָבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ:

ד כֵּיצַד. פֵּרוֹת שֶׁדַּעְתּוֹ לְהוֹלִיכָן לַבַּיִת אַף עַל פִּי שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן אוֹכֵל מֵהֶן אֲכִילַת עַרַאי עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לַבַּיִת. נִכְנְסוּ לַבַּיִת נִקְבְּעוּ לְמַעַשְׂרוֹת וְאָסוּר לֶאֱכל מֵהֶן עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. וְכֵן אִם מְכָרָן אוֹ בִּשְּׁלָן בְּאוּר אוֹ כְּבָשָׁן בְּמֶלַח אוֹ הִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה אוֹ נִכְנְסָה שַׁבָּת עֲלֵיהֶם לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִגִּיעוּ לַבַּיִת. הִכְנִיסָן לַבַּיִת קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן הֲרֵי זֶה אוֹכֵל מֵהֶן עַרַאי. הִתְחִיל לִגְמֹר מְלַאכְתָּן מֵאַחַר שֶׁנִּכְנְסוּ לַבַּיִת חַיָּב לְעַשֵּׂר הַכֹּל. כֵּיצַד. הִכְנִיס קִשּׁוּאִין וְדִילּוּעִין לַבַּיִת קֹדֶם שֶׁיְּשַׁפְּשֵׁף מִשֶּׁיַּתְחִיל לְשַׁפְּשֵׁף אַחַת נִקְבְּעוּ הַכֹּל לְמַעֲשֵׂר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה. וְכֵן הַתּוֹרֵם פֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן מֻתָּר לֶאֱכל מֵהֶן עַרַאי. חוּץ מִכָּל־כָּלַת תְּאֵנִים שֶׁאִם תָּרַמָה קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן נִקְבְּעָה לְמַעֲשֵׂר:

ה הַמֵּבִיא לְבַיִת סֶכֶּי תְּאֵנָה וּבָהֶם תְּאֵנִים. מִכְּבָדֵי תְּמָרָה וּבָהֶם תְּמָרִים. אִם הִכְנִיסוּם תִּינוֹקוֹת אוֹ פּוֹעֲלִים לֹא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר. וְאִם הִכְנִיסָן בַּעַל הַבַּיִת חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר. הִכְנִיס

שִׁבֳּלִים לַעֲשׂוֹת מֵהֶן עִסָּה לֹא נִקְבְּעוּ. לְאָכְלָן מְלִילוֹת נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְבוּאָה. אֲבָל בְּקִטְנִיּוֹת לֹא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר:

ו מֻתָּר לְהַעֲרִים עַל הַתְּבוּאָה לְהַכְנִיסָהּ בְּמוֹץ כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה בְּהֶמְתּוֹ אוֹכֶלֶת וּפְטוּרָה מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְזוֹרֶה מְעַט מְעַט אַחַר שֶׁהִכְנִיס לְבֵיתוֹ וּפָטוּר לְעוֹלָם מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁהֲרֵי אֵינוֹ מַתְחִיל לִגְמֹר הַכֹּל:

ז הַגּוֹמֵר פֵּרוֹתָיו שֶׁל חֲבֵרוֹ שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ וְכֵן הַקּוֹבֵעַ פֵּרוֹתָיו בְּאֶחָד מִן הַשִּׁשָּׁה דְּבָרִים שֶׁקּוֹבְעִים לְמַעֲשֵׂר שֶׁלֹּא מִדַּעְתּוֹ הֲרֵי אֵלּוּ טְבֻלוּ לְמַעֲשֵׂר:

ח אֵי זֶהוּ גָּמַר מְלַאכְתָּן שֶׁל פֵּרוֹת. הַקִּשּׁוּאִין וְהַדְּלוּעִין וְהָאֲבַטִּיחִין מִשֶּׁיִּשַּׁפְשֵׁף בְּיָדוֹ וְיָסִיר הַצְּהוּב שֶׁעֲלֵיהֶן כְּמוֹ שֹׁעֶר דַּק. וְאִם אֵינוֹ מְשַׁפְשֵׁף מִשֶּׁיַּעֲמִיד עֲרֵמָה. וּבַאֲבַטִּיחַ מִשֶּׁיַּסְדִּיר אוֹתוֹ בְּמֻקְצֶה אֲבַטִּיחַ בְּצַד אֲבַטִּיחַ. הָיָה מְשַׁפְשֵׁף אַחַת אַחַת כְּיָון שֶׁגָּמַר כָּל צָרְכּוֹ נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן. וְתוֹרְמִין קִשּׁוּאִין וְדִילוּעִין אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הֵסִיר הַצְּהוּב מֵעֲלֵיהֶן:

ט הַיָּרָק הַנֶּאֱגָד מִשֶּׁיֶּאֱגֹד. אִם אֵינוֹ אוֹגֵד מִשֶּׁיְּמַלֵּא אֶת הַכְּלִי. [אִם] אֵינוֹ מְמַלֵּא הֲרֵי זֶה אוֹכֵל עַרְאַי עַד שֶׁיְּלַקֵּט כָּל צָרְכּוֹ:

י כַּלְכָּלָה מִשֶּׁיְּחַפֶּה הַפֵּרוֹת שֶׁבָּהּ בְּעָלִים וּבְהוּצִין וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. אִם אֵינוֹ מְחַפֶּה מִשֶּׁיְּמַלֵּא אֶת הַכְּלִי. אִם אֵינוֹ מְמַלֵּא עַד שֶׁיְּלַקֵּט כָּל צָרְכּוֹ:

יא כְּלִי גָּדוֹל שֶׁדַּעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת חֶצְיוֹ כֵּיוָן שֶׁמִּלֵּא חֶצְיוֹ נִטְבַּל. הָיָה בְּדַעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת כֻּלּוֹ אֵינוֹ נִטְבָּל עַד שֶׁיְּמַלֵּא אֶת כֻּלּוֹ. הָיוּ שְׁנַיִם וּבְדַעְתּוֹ לְמַלְאוֹת אֶת שְׁנֵיהֶם לֹא נִטְבְּלוּ עַד שֶׁיְּמַלֵּא שְׁנֵיהֶם:

יב אָגַד הַיָּרָק אֶגֶד גָּדוֹל בַּשָּׂדֶה אַף עַל פִּי שֶׁבְּדַעְתּוֹ לְאָגְדוֹ אֲגֻדּוֹת קְטַנּוֹת לַשּׁוּק הֲרֵי זֶה נִטְבָּל. הַפֶּרֶד וְהַצְּמוּקִין וְהֶחָרוּבִין מִשֶּׁיַּעֲמִיד עֲרֵמָה בְּרֹאשׁ גַּגּוֹ. וְהַבְּצָלִים מִשֶּׁיְּסִיר הָעֲלִים וְהַקְלִפּוֹת שֶׁדַּרְכּוֹ לְהַשְׁלִיכָם מֵעֲלֵיהֶן. וְאִם אֵינוֹ מֵסִיר עַד שֶׁיַּעֲמִיד עֲרֵמָה:

יג הַתְּבוּאָה מִשֶּׁיְּמָרֵחַ. וְאֵי זֶהוּ מְמֹרָח זֶה הַמִּיפָּה פְּנֵי הַכְּרִי שֶׁל תְּבוּאָה בְּרַחַת בְּסוֹף כָּל דָּבָר כְּדֶרֶךְ שֶׁעוֹשִׂין כְּשֶׁגּוֹמְרִין כָּל מַעֲשֶׂיהָ. אִם אֵינוֹ מְמָרֵחַ עַד שֶׁיַּעֲמִיד עֲרֵמָה. הַקִּטְנִיּוֹת מִשֶּׁיְּכַבֵּר וְנוֹטֵל מִתַּחַת הַכְּבָרָה וְאוֹכֵל. [אִם] אֵינוֹ כוֹבֵר עַד שֶׁיְּמָרֵחַ. וְאַף עַל פִּי שֶׁמְּמָרֵחַ מֻתָּר לְטֹל מִן הַקּוּטְעִים וּמִן הַצְּדָדִין וּמִמַּה שֶּׁבְּתוֹךְ הַתֶּבֶן וְאוֹכֵל:

יד הַיַּיִן מִשֶּׁיַּנִּיחֶנּוּ בֶּחָבִיּוֹת וְיִשְׁלֶה הַזַּגִּין וְהַחָרָצָנִין מֵעַל פִּי הֶחָבִית. אֲבָל כְּשֶׁהוּא בְּתוֹךְ הַבּוֹר כְּשֶׁיַּגְבִּיהֶנּוּ לְהַעֲמִידוֹ בֶּחָבִית שׁוֹתֶה עַרְאַי וְקוֹלֵט מִן הַגַּת הָעֶלְיוֹנָה וּמִן הַצְּנוֹר וּמִכָּל מָקוֹם וְשׁוֹתֶה:

טו הַשָּׁמֶן מִשֶּׁיֵּרֵד לַעוּקָה אַף עַל פִּי שֶׁיָּרַד נוֹטֵל מִן הָעֵקֶל וּמִן הַמֶּמֶל וּמִבֵּין הַפַּסִּין וְנוֹתֵן לִקְעָרָה קְטַנָּה וּלְתַמְחוּי לְתוֹךְ הַתַּבְשִׁיל אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חַם מִפְּנֵי שֶׁאֵינוֹ מִתְבַּשֵּׁל בִּכְלִי שֵׁנִי. וְאִם הָיָה חַם בְּיוֹתֵר כְּדֵי שֶׁיִּכְוֶה אֶת הַיָּד לֹא יִתֵּן לְתוֹכוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְבַּשֵּׁל:

טז הָעִגּוּל שֶׁל דְּבֵלָה מִשֶּׁיַּחְלִקֶנּוּ. הַגְּרוֹגָרוֹת מִשֶּׁיָּדוּשׁ. וְאִם הִכְנִיסָם לְמִגּוּרָה מִשֶּׁיַּעֲגִיל בְּיָדוֹ עַל פִּי הַמִּגּוּרָה. הָיָה דָּשׁ הַגְּרוֹגָרוֹת בְּחָבִית אוֹ הָעִגּוּל עַל פִּי הַמִּגּוּרָה [נִשְׁבְּרָה הֶחָבִית אוֹ שֶׁנִּפְתְּחָה הַמִּגּוּרָה] הֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:

יז תְּאֵנִים וַעֲנָבִים שֶׁבַּמַּקְצָה מֻתָּר לֶאֱכֹל מֵהֶן עַרְאַי בִּמְקוֹמָן. אֲבָל אִם נָטַל מִן הַמַּקְצָה וְהוֹלִיךְ לְמָקוֹם אַחֵר לֹא יֹאכַל מֵהֶן עַרְאַי שֶׁהֲרֵי נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא יָבְשׁוּ כָּל צָרְכָּן:

יח הֶחָרוּבִין עַד שֶׁלֹּא כִּנְסָן לְרֹאשׁ הַגַּג מוֹרִיד מֵהֶן לִבְהֵמָה וּפָטוּר. מִפְּנֵי שֶׁהוּא מַחֲזִיר אֶת הַמּוֹתָר לְיִבּוּשׁוֹ וְנִמְצָא מַאֲכִיל עַרְאַי:

יט מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁהִקְדִּימוּ בְּשִׁבֳּלִים אָסוּר לֶאֱכֹל מִמֶּנּוּ עַרְאַי קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ תְּרוּמָתוֹ וְאִם אָכַל מַכִּין אוֹתוֹ מַכַּת מַרְדּוּת. כֵּיצַד הִיא אֲכִילַת עַרְאַי. כְּגוֹן שֶׁהָיָה מְקַלֵּף שְׁעוֹרִים וְאוֹכֵל מְקַלֵּף אַחַת אַחַת. וְאִם קִלֵּף וְכָנַס לְתוֹךְ יָדוֹ חַיָּב לְעַשֵּׂר. הָיָה מוֹלֵל מְלִילוֹת שֶׁל חִטִּים מְנַפֶּה מִיָּד לְיָד וְאוֹכֵל. וְאִם נִפָּה לְתוֹךְ חֵיקוֹ חַיָּב לְעַשֵּׂר וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם נִפָּה בִּכְלִי שֶׁאֵין זֶה עַרְאַי. וְכֵן נוֹטֵל מִן הַיַּיִן וְנוֹתֵן לִקְעָרָה לְתוֹךְ תַּבְשִׁיל צוֹנֵן וְאוֹכֵל. אֲבָל לֹא לְתוֹךְ הַקְּדֵרָה אַף עַל פִּי שֶׁהִיא צוֹנֶנֶת מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּבוֹר קָטָן. וְכֵן סוֹחֵט זֵיתִים עַל בְּשָׂרוֹ אֲבָל לֹא לְתוֹךְ יָדוֹ. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

כ וּכְשֵׁם שֶׁמֻּתָּר לֶאֱכֹל עַרְאַי מִפֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן כָּךְ מֻתָּר לְהַאֲכִיל מֵהֶן לְחַיָּה וְלִבְהֵמָה וְלָעוֹפוֹת כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וּמַפְקִיר מֵהֶן כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה קֹדֶם שֶׁיְּעַשֵּׂר. וְאִם גְּמָרוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר לֹא יַפְקִיר. וְלֹא יַאֲכִיל לִבְהֵמָה וּלְחַיָּה וּלְעוֹפוֹת אֲכִילַת קֶבַע עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. וּמֻתָּר לְהַאֲכִיל לִבְהֵמָה עַרְאַי מִן הַטֶּבֶל וַאֲפִלּוּ בְּתוֹךְ הַבַּיִת. וּמַאֲכִיל פְּקִיעֵי עָמִיר עַד שֶׁיַּעֲשֶׂם חֲבִילוֹת:

כא הַמּוֹצֵא קְצִיצוֹת בַּדֶּרֶךְ אֲפִלּוּ בְּצַד שְׂדֵה קְצִיצוֹת הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר. מָצָא גְּרוֹגָרוֹת אִם דָּרְסוּ רֹב הַגְּרוֹגָרוֹת רֹב הָאָדָם חַיָּב לְעַשֵּׂר. שֶׁחֶזְקָתָן מִדָּבָר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן. וְכֵן אִם מָצָא פִּלְחֵי דְּבֵלָה שֶׁיָּדוּעַ שֶׁהֵם מִדָּבָר הַגָּמוּר:

כב מָצָא כְּרִיכוֹת בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד חַיָּב לְעַשֵּׂר. בִּרְשׁוּת הָרַבִּים פְּטוּרוֹת. וְהָאֲלֻמּוֹת בְּכָל מָקוֹם חַיָּבוֹת בְּמַעֲשֵׂר. מָצָא תְּבוּאָה מְרוּחָה עוֹשֶׂה תְּרוּמוֹת וּמַעֲשְׂרוֹת עַל פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. מָצָא כַּלְכָּלָה מְחֻפָּה חַיֶּבֶת בְּמַעֲשְׂרוֹת. מָצָא כַּלְכָּלָה בְּמָקוֹם שֶׁהָרֹב מַכְנִיסִין לַשּׁוּק אִסּוּר לֶאֱכֹל מִמֶּנָּה עַרְאַי וּמְתַקְּנָהּ דְּמַאי. וּבְמָקוֹם שֶׁהָרֹב מַכְנִיסִין לַבָּתִּים אוֹכֵל מִמֶּנָּה

עִרַאי וּמְתַקְּנָהּ וַדַּאי. מֻחֶזֶקֶת דְּמַאי. וְאִם הִכְנִיסָהּ לַבַּיִת מְתַקְּנָהּ וַדַּאי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּדָבָר שֶׁאֵין לוֹ גְּמַר מְלָאכָה. אֲבָל בְּדָבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ גְּמַר מְלָאכָה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר וַדַּאי אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ תְּרוּמָה. שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁהִפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמָה בְּשָׁעָה שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן:

כג חַדְרֵי הַנְּמָלִים שֶׁלָּנוּ בְּצַד הָעֲרֵמָה הַחִיצֶּבֶת הֲרֵי הַנִּמְצָא בָּהֶן חַיָּב לְמַעֲשְׂרוֹת שֶׁיָּדוּעַ שֶׁמִּדָּבָר נָמוּר הָיוּ גּוֹרְרִין כָּל הַלַּיְלָה:

כד הַמּוֹצֵא זֵיתִים תַּחַת הַזַּיִת וְחָרוּבִין תַּחַת הֶחָרוּב חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁמֵּאִילָן זֶה נָפְלוּ. מָצָא תְּאֵנִים תַּחַת הַתְּאֵנָה הֲרֵי הֵם סָפֵק שֶׁהֲרֵי מִשְׁתַּנּוֹת וּמִתְלַכְלְכוֹת בֶּעָפָר שֶׁמָּא מִתְּאֵנָה זוֹ נָפְלוּ אוֹ מִתְּאֵנִים שֶׁנִּתְעַשְּׂרוּ:

כה הַמַּקְדִּישׁ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין וּפְדָאָן קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן חַיָּב לְעַשֵּׂר. וְאִם נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן בְּיַד הַהֶקְדֵּשׁ וְאַחַר כָּךְ פְּדָאָן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁבִּשְׁעַת חוֹבָתָן הָיוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. הַמַּקְדִּישׁ קָמָה לִמְנָחוֹת פְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

פרק ד

א אֵין הַטָּבֶל נִקְבָּע לְמַעֲשְׂרוֹת מִן הַתּוֹרָה עַד שֶׁיַּכְנִיסֶנּוּ לְבֵיתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כו יג) "בִּעַרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת". וְהוּא שֶׁיַּכְנִיסֶנּוּ דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כו יב) "וְאָכְלוּ בִשְׁעָרֶיךָ". אֲבָל אִם הִכְנִיס תְּבוּאָתוֹ דֶּרֶךְ גַּגּוֹת וְקַרְפִּיפוֹת פָּטוּר מִן הַתְּרוּמָה וּמִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

ב יֵרָאֶה לִי שֶׁאֵין לוֹקְחִין מִן הַתּוֹרָה עַל אֲכִילַת הַטָּבֶל עַד שֶׁיִּקָּבַע בִּכְנִיסָתוֹ לְבֵיתוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ מִפִּי הַשְּׁמוּעָה. אֲבָל אִם נִקְבַּע בִּשְׁאָר הַשִּׁשָּׁה דְּבָרִים שֶׁמָּנִינוּ אֵין לוֹקְחִין עָלָיו אֶלָּא מַכַּת מַרְדּוּת מִדִּבְרֵיהֶן. וְכֵן הָאוֹכֵל מִפֵּרוֹת שֶׁדַּעְתּוֹ לְהוֹלִיכָן לַשּׁוּק אַחַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן אֵינוֹ לוֹקֶה אֶלָּא מַכַּת מַרְדּוּת כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. שֶׁאֵין הַגּוֹמֵר לְמִכֹּר חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר אֶלָּא מִדִּבְרֵיהֶם:

ג בַּיִת שֶׁאֵין בּוֹ אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת אֵינוֹ קוֹבֵעַ וְכֵן הַגַּגִּים אֵינָן קוֹבְעִין אַף עַל פִּי שֶׁהַבַּיִת שֶׁלְּמַטָּה קוֹבֵעַ. וְאִם לֹא הָיָה בַּגַּג אַרְבַּע אַמּוֹת עַל אַרְבַּע אַמּוֹת כְּגוֹן שֶׁהָיָה הַבַּיִת מְשֻׁפָּע וְעוֹלֶה אֵינוֹ פּוֹטֵר מִן הַמַּעֲשֵׂר אֶלָּא הֲרֵי גַּג זֶה כְּמִקְצַת אֲוִיר הַבַּיִת:

ד הַצְּרִיפִין וְהַבָּרָנִין וּבָתֵּי הַקַּיִץ וְהוּא אַרְבָּעָה עַמּוּדִים וְתִקְרָה עַל גַּבֵּיהֶן שֶׁנִּמְצָא בְּלֹא כְתָלִים וְכֵן סֻכּוֹת שֶׁעוֹשִׂין בְּנֵי הַכְּרָמִים וּבְנֵי הַגַּנּוֹת בִּימֵי הַקַּיִץ אַף עַל פִּי שֶׁדָּרִין בָּהֶן כָּל יְמֵי הַקַּיִץ וְיֵשׁ בָּהֶם רַחַיִם וְתַרְנְגוֹלִין אֵינָן קוֹבְעִין לְמַעֲשֵׂר. וְכֵן סֻכַּת הַיּוֹצְרִים הַחִיצוֹנָה וְסֻכַּת הֶחָג בֶּחָג אֵינָן קוֹבְעִין שֶׁכָּל אֵלּוּ אֵין דִּירָתָן קְבַע:

ה הַצְּרִיפִין וְהַבֻּרְגָּנִין טוֹבְלִין לְבַעֲלֵיהֶן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָן טוֹבְלִין לְכָל אָדָם וְכֵן בֵּית הַסֵּפֶר וּבֵית הַמִּדְרָשׁ טוֹבֵל לְזֶה שֶׁיּוֹשֵׁב וּמְלַמֵּד מִפְּנֵי שֶׁהֵם כְּבֵיתוֹ וְאֵין טוֹבְלִין לַאֲחֵרִים:

ו בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵית הַמִּדְרָשׁ אִם יֵשׁ בָּהֶן בֵּית דִּירָה קוֹבְעִין וְאִם לָאו אֵין קוֹבְעִין. הָאוֹרִיאֲרוֹת הָאוֹצָרוֹת שֶׁבַּשָּׂדוֹת הָעֲשׂוּיוֹת לְמָכְנָס אֵינָן קוֹבְעִין וְאִם הָיוּ לְדִירָה קוֹבְעִין:

ז כְּשֵׁם שֶׁהַבַּיִת קוֹבֵעַ לְמַעֲשֵׂר כָּךְ הֶחָצֵר קוֹבַעַת לְמַעֲשֵׂר. וּמְשֻׁיְּכָנְסוּ לֶחָצֵר דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר נִקְבְּעוּ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הִכְנִיסָן לְתוֹךְ הַבַּיִת:

ח אֵי זוֹ הִיא חָצֵר הַקּוֹבַעַת. כָּל שֶׁהַכֵּלִים נִשְׁמָרִין בְּתוֹכָהּ. אוֹ שֶׁאֵין אָדָם בּוֹשׁ מִלֶּאֱכל בְּתוֹכָהּ. אוֹ חָצֵר שֶׁאִם יִכָּנֵס אָדָם לָהּ אוֹמְרִין לוֹ מָה אַתָּה מְבַקֵּשׁ. וְכֵן חָצֵר שֶׁיֵּשׁ בָּהּ שְׁנֵי דִּיּוּרִין אוֹ שֶׁהִיא לִשְׁנֵי שֻׁתָּפִין שֶׁאֶחָד פּוֹתְחָהּ וְנִכְנָס וְאֶחָד בָּא וְנִכְנָס אוֹ יוֹצֵא וְנוֹעֵל הוֹאִיל וְהֵן פּוֹתְחִין וְנוֹעֲלִין הֲרֵי זוֹ קוֹבַעַת:

ט בֵּית שַׁעַר שֶׁל חָצֵר וְהָאַכְסַדְרָה וְהַמִּרְפֶּסֶת הֲרֵי הֵן כְּחָצֵר אִם הָיְתָה קוֹבַעַת קוֹבְעִין וְאִם לָאו אֵינָן קוֹבְעִין:

י שְׁתֵּי חֲצֵרוֹת זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ שְׁתֵּיהֶן קוֹבְעוֹת. סֻכַּת הַיּוֹצְרִים זוֹ לְפָנִים מִזּוֹ הַפְּנִימִית קוֹבַעַת וְהַחִיצוֹנָה אֵינָהּ קוֹבַעַת וְהַחֲנוּת קוֹבַעַת כְּבֵית:

יא הַמּוֹלִיךְ פֵּרוֹתָיו מִמָּקוֹם לְמָקוֹם אַף עַל פִּי שֶׁהוּא נִכְנָס בָּהֶן לְבָתִּים וְלַחֲצֵרוֹת בַּדֶּרֶךְ לֹא נִקְבְּעוּ אֶלָּא אוֹכֵל עַרְאַי עַד שֶׁיַּגִּיעַ לְמָקוֹם שֶׁהוּא סוֹף מְגַמָּתוֹ וְכֵן בַּחֲזָרָה:

יב הָרוֹכְלִין הַמַּחְזִירִין בַּעֲיָרוֹת שֶׁהֵן נִכְנָסִין מֵחָצֵר לְחָצֵר אוֹכְלִין עַרְאַי עַד שֶׁמַּגִּיעִין לְבֵית שֶׁלָּנִין בּוֹ:

יג הַמֵּבִיא תְּאֵנִים מִן הַשָּׂדֶה לְאָכְלָן בֶּחָצֵר הַפְּטוּרָה מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת. שָׂכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ בֵּיתוֹ הֲרֵי זֶה מַתִּר לְהוֹצִיאָן וְלֶאֱכל מֵהֶן עַרְאַי וְכֵן אִם שָׂכַח וְהֶעֱלָן לַגַּג אוֹכֵל מֵהֶן בַּגַּג עַרְאַי. הֵבִיאָן לְאָכְלָן בִּרְאשׁ גַּגּוֹ וְשָׂכַח וְהִכְנִיסָן לְתוֹךְ חָצֵר חֲבֵרוֹ נִקְבְּעוּ וְלֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:

יד חָצֵר שֶׁהִיא נֶעְדֶּרֶת הֲרֵי הִיא כְּגִנָּה וְאוֹכְלִין בְּתוֹכָהּ עַרְאַי. וְהוּא שֶׁיְּעַדֵּר רֻבָּהּ. וְאִם זָרַע רֻבָּהּ אֵין אוֹכְלִין עַרְאַי וְכֵן אִם נָטַע רֻבָּהּ. וְאִם נָטַע לְנוֹי חָצֵר הוֹאִיל וְהִיא נֶעְדֶּרֶת הֲרֵי זֶה אוֹכֵל עַרְאַי מֵאוֹתָן אִילָנוֹת:

טו תְּאֵנָה הָעוֹמֶדֶת בֶּחָצֵר אוֹכֵל מִמֶּנָּה אַחַת אַחַת וּפָטוּר. וְאִם צָרַף חַיָּב בְּמַעֲשֵׂר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּשֶׁהָיָה עוֹמֵד בַּקַּרְקַע. אֲבָל אִם עָלָה לְרֹאשׁ הַתְּאֵנָה מְמַלֵּא חֵיקוֹ וְאוֹכֵל שָׁם שֶׁאֵין אֲוִיר חָצֵר קוֹבֵעַ לְמַעֲשֵׂר:

טז הָיְתָה עוֹמֶדֶת בְּחָצֵר וְנוֹטָה לְגִנָּה הֲרֵי זֶה אוֹכֵל מִמֶּנָּה בַּגִּנָּה כְּדַרְכּוֹ כְּאִלּוּ הָיְתָה נְטוּעָה בַּגִּנָּה. הָיְתָה נְטוּעָה בַּגִּנָּה וְנוֹטָה לְחָצֵר הֲרֵי זוֹ כִּנְטוּעָה בֶּחָצֵר שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל שָׁם אֶלָּא אַחַת [אַחַת]:

יג גֶּפֶן שֶׁנִּטּוּעָה בָּחָצֵר לֹא יִטֹּל אֶת כָּל הָאֶשְׁכּוֹל וְיֹאכַל אֶלָּא מְגַרְגֵּר אֶחָד אֶחָד. וְכֵן בְּרִמּוֹן לֹא יִטֹּל אֶת כָּל הָרִמּוֹן אֶלָּא פּוֹרֵט אֶת הָרִמּוֹן בָּאֵילָן וְאוֹכֵל הַפֶּרֶד מִשָּׁם. וְכֵן בָּאֲבַטִּיחַ כּוֹפְתוֹ בַּקַּרְקַע וְאוֹכְלוֹ שָׁם. הָיָה אוֹכֵל בְּאֶשְׁכּוֹל בַּגִּנָּה וְנִכְנַס מִן הַגִּנָּה לֶחָצֵר אַף עַל פִּי שֶׁיָּצָא מִן הֶחָצֵר לֹא יִגְמֹר עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:

יד כֵּיצַד הַזְּרוּעָה בֶּחָצֵר מְקָרְסֵם עֶלֶה עֶלֶה וְאוֹכְלוֹ. וְאִם צָרַךְ חַיָּב לְעַשֵּׂר. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

פרק ה

א הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין לְאָכְלָן נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר מִדִּבְרֵיהֶם כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וּמֵאֵימָתַי יִקָּבְעוּ. מִשֶּׁיִּתֵּן אֶת הַדָּמִים אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ. הֲרֵי שֶׁלֹּא נָתַן דָּמִים וְהָיָה בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ אֲפִלּוּ כָּל הַיּוֹם כֻּלּוֹ וְאַף עַל פִּי שֶׁגָּמַר בְּלִבּוֹ לְקַח לֹא נִתְחַיֵּב לְעַשֵּׂר. וְאִם הָיָה יָרֵא שְׁמַיִם מְשֻׁגָּמַר בְּלִבּוֹ מְעַשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ יַחֲזִיר לַמּוֹכֵר אִם רָצָה לְהַחֲזִיר:

ב הַלּוֹקֵחַ בְּמֶחְבָּר לַקַּרְקַע אוֹ שֶׁלָּקַח תְּלוּשׁ לְשָׁלְחַ לַחֲבֵרוֹ לֹא נִקְבְּעוּ וְיֵשׁ לוֹ לֶאֱכֹל מֵהֶן עֶרְאַי:

ג הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ הֵא לְךָ אִיסָר זֶה וְתַן לִי בּוֹ חֲמֵשׁ תְּאֵנִים הֲרֵי זֶה אוֹכֵל אַחַת אַחַת וּפָטוּר. וְאִם צָרַךְ חַיָּב לְעַשֵּׂר. הֵא לְךָ אִיסָר זֶה בְּעֶשְׂרִים תְּאֵנִים שֶׁאָבֹר לִי. בּוֹרֵר אַחַת אַחַת וְאוֹכֵל. בְּאֶשְׁכּוֹל שֶׁאָבֹר לִי מְגַרְגֵּר מִמֶּנּוּ בָּאִילָן וְאוֹכֵל. בְּרִמּוֹן שֶׁאָבֹר לִי פּוֹרְטוֹ בָּאִילָן וְאוֹכֵל. בַּאֲבַטִּיחַ שֶׁאָבֹר לִי כּוֹפֵת בַּקַּרְקַע וְאוֹכֵל. וְאִם קָצַץ אֶת הַתְּאֵנִים וְצָרָפָם אוֹ שֶׁקִּצֵּץ הָאֶשְׁכּוֹל אוֹ הָאֲבַטִּיחַ. חַיָּב לְעַשֵּׂר. שֶׁהֲרֵי לֹא קָנָה אֶלָּא הַנִּתְלָשׁ. אֲבָל אִם אָמַר לוֹ הֵא לְךָ אִיסָר בְּשִׁתֵּי תְּאֵנִים אֵלּוּ בִּשְׁנֵי אֶשְׁכּוֹלוֹת אֵלּוּ בִּשְׁנֵי רִמּוֹנִים אֵלּוּ בִּשְׁנֵי אֲבַטִּיחִים אֵלּוּ קוֹצֵץ כְּדַרְכּוֹ וְאוֹכֵל עֶרְאַי וּפָטוּר שֶׁלֹּא נִקְבְּעוּ בְּמִקּוּם שֶׁהֲרֵי לְקָחָן בְּמֶחְבָּר:

ד הַמַּחֲלִיף עִם חֲבֵרוֹ זֶה לֶאֱכֹל וְזֶה לֶאֱכֹל שְׁנֵיהֶן נִקְבְּעוּ לְמַעֲשְׂרוֹת שֶׁהֲרֵי לְקָחוּ בְּתָלוּשׁ. זֶה לְקָצוֹת וְזֶה לְקָצוֹת שְׁנֵיהֶן לֹא נִקְבְּעוּ שֶׁאֵין הַמֶּכֶר קוֹבֵעַ דָּבָר שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתּוֹ כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. לְקָחוֹ הָאֶחָד פֵּרוֹת שֶׁהֶחֱלִיף לַאֲכִילָה וְלָקַח הָאַחֵר חֲלִיפֵיהֶן לְהַקְצוֹתָן. זֶה שֶׁלָּקַח לַאֲכִילָה חַיָּב לְעַשֵּׂר. וְזֶה שֶׁלָּקַח לְהַקְצוֹתָן לֹא נִקְבַּע לְמַעֲשֵׂר:

ה הָאוֹמֵר לַחֲבֵרוֹ צֵא וְלַקֵּט לְךָ עֶשְׂרִים תְּאֵנִים מִשֶּׁלִּי וַאֲנִי אֲמַלֵּא אֶת כְּרִסְךָ מִשֶּׁלְּךָ שְׁנֵיהֶם פְּטוּרִים שֶׁאֵין זֶה חֲלִיפִין כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מָכָר. וְאִם צָרַךְ וְאָכַל חַיָּב:

ו וְהַמַּתָּנָה אֵינָהּ קוֹבַעַת כְּמֶכֶר. עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיָה עוֹבֵר בַּשּׁוּק וְאָמַר טְלוּ לָכֶם תְּאֵנִים אוֹכְלִים וּפְטוּרִין שֶׁאֵין הַמַּתָּנָה קוֹבַעַת. וְאִם הִכְנִיסוּ לְבָתֵּיהֶן אִם רֹב הָעָם מַכְנִיסִים לַבָּתִּים מְעַשְּׂרִים וַדַּאי. וְאִם רֹב הָעָם מַכְנִיסִים לַשּׁוּק אֵין מְתַקְּנִים אֶלָּא דְּמַאי שֶׁמָּא עִשֵּׂר וְאַחַר

כָּךְ הֵבִיא לַשּׁוּק. וְאִם אָמַר טְלוּ לָכֶם וְהַכְנִיסוּ לַבָּתִּים כְּשֶׁמַּכְנִיס לַבַּיִת מְעַשֵּׂר דְּמַאי. נָתַן לוֹ דָּבָר מְרֻבֶּה אֲפִלּוּ אָמַר לוֹ טֹל וֶאֱכֹל הֲרֵי זֶה כְּמִי שֶׁאָמַר לוֹ טֹל וְהַכְנֵס שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל עַד שֶׁיְּתַקֵּן דְּמַאי. וְכֵן אִם נָתַן לוֹ דָּבָר שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לְהֵאָכֵל חַי אוֹ שֶׁהָיָה אָדָם גָּדוֹל שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ לֶאֱכֹל בַּשּׁוּק הֲרֵי זֶה מְתַקֵּן דְּמַאי:

ז הָיוּ שְׁנַיִם אָמַר לְאֶחָד טֹל וֶאֱכֹל וְאָמַר לְשֵׁנִי טֹל וְהַכְנֵס זֶה אוֹכֵל וּפָטוּר וְזֶה אוֹכֵל וְחַיָּב:

ח וְכֵן אֲנָשִׁים שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים בַּשַּׁעַר אוֹ בַּחֲנוּת וְאָמַר לָהֶם טְלוּ וְאִכְלוּ הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וּבַעַל הַשַּׁעַר אוֹ בַּעַל הַחֲנוּת לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשְּׂרוּ דְּמַאי. שֶׁנִּמְצָא כְּאוֹמֵר לְאֵלּוּ טְלוּ וְהַכְנִיסוּ לְבָתֵּיכֶם שֶׁהֲרֵי הֵם כְּבָתֵּיהֶם. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין הַבַּיִת שֶׁאֵינוֹ שֶׁלּוֹ קוֹבֵעַ לוֹ כְּשֶׁיַּעַבְרוּ הַפֵּרוֹת בְּתוֹכוֹ:

ט הַשּׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ בְּפֵרוֹת בֵּין בְּתִלּוּשִׁין בֵּין בְּמֻחְבָּרִין הוֹאִיל וְיֵשׁ לָהֶם לֶאֱכֹל מִן הַתּוֹרָה בְּמַה שֶּׁהֵן עוֹשִׂין הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִין וּפְטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר. וְאִם הִתְנָה עִמָּהֶן שֶׁיֹּאכְלוּ מַה שֶּׁלֹּא זָכְתָה לָהֶן תּוֹרָה כְּגוֹן שֶׁהִתְנָה עִמָּהֶן הַפּוֹעֵל שֶׁיֹּאכְלוּ בָּנָיו עִמּוֹ אוֹ שֶׁיֹּאכַל בְּנוֹ בְּשְׂכָרוֹ אוֹ שֶׁיֹּאכַל אַחַר גְּמַר מְלַאכְתּוֹ בְּתָלוּשׁ הֲרֵי זֶה אָסוּר לֶאֱכֹל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר הוֹאִיל וְאוֹכֵל מִפְּנֵי הַתְּנַאי הֲרֵי זֶה כְּלוֹקֵחַ:

י שְׂכָרוֹ לְנַכֵּשׁ עִמּוֹ בְּזֵיתִים וְהִתְנָה הַפּוֹעֵל שֶׁיֹּאכַל בְּזֵיתִים הֲרֵי זֶה אוֹכֵל מִן הָאִילָן אַחַת אַחַת וּפָטוּר וְאִם צֵרַף חַיָּב:

יא שְׂכָרוֹ לְנַכֵּשׁ בִּבְצָלִים וְהִתְנָה לֶאֱכֹל יָרָק מִקְרְסֵם עֲלֵה עֲלֵה וְאוֹכֵל וְאִם צֵרַף חַיָּב. קָצַץ הַפּוֹעֵל שֶׁיֹּאכַל לִיטְרָא שֶׁל זֵיתִים אוֹכֵל אַחַת אַחַת וְאִם צֵרַף חַיָּב לְעַשֵּׂר הוֹאִיל וְהוּא אוֹכֵל דָּבָר קָצוּב הֲרֵי זֶה כְּלוֹקֵחַ שֶׁאִם צֵרַף נִקְבַּע. לֹא קִצַּץ אֶלָּא הָיָה אוֹכֵל כְּדִין תּוֹרָה. מְצֵרַף וְאוֹכֵל כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה וְהוּא שֶׁלֹּא יִסְפּוֹת בְּמֶלַח. אֲבָל אִם סָפַת בְּמֶלַח אַחַת אַחַת מַתִּר שְׁתַּיִם שְׁתַּיִם אָסוּר שֶׁהֲרֵי נִקְבָּעוּ [בְּמֶלַח]:

יב פּוֹעֵל שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בְּלִבְסִין לֹא יֹאכַל בִּבְנוֹת שֶׁבַע. בִּבְנוֹת שֶׁבַע לֹא יֹאכַל בַּלִּבְסִין עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. אֲבָל יֵשׁ לוֹ לִמְנֹעַ עַצְמוֹ עַד שֶׁיַּגִּיעַ לִמְקוֹם הַיְּפוֹת:

יג הַמּוֹצִיא פּוֹעֲלִים לַעֲשׂוֹת לוֹ מְלָאכָה בַּשָּׂדֶה בִּזְמַן שֶׁאֵין לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת אוֹכְלִין מִפֵּרוֹת שֶׁבַּשָּׂדֶה וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר וְהוּא שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן. אֲבָל אִם יֵשׁ לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת לֹא יֹאכְלוּ וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן שֶׁאֵין פּוֹרְעִין חוֹב מִן הַטָּבֶל. אֲבָל אוֹכְלִין אַחַת אַחַת מִן הַתְּאֵנָה אֲבָל לֹא מִן הַסַּל וְלֹא מִן הַקֻּפָּה וְלֹא מִן הַמַּקֵּצָה:

יד אֶחָד הַמְבַשֵּׁל וְאֶחָד הַשּׁוֹלֵק וְאֶחָד הַכּוֹבֵשׁ קוֹבֵעַ לְמַעֲשֵׂר. אֲבָל הַמְעַשֵּׁן אֶת הַפֵּרוֹת עַד שֶׁהִכְשִׁירָן הֲרֵי זֶה סָפֵק:

טו הַטּוֹמֵן פֵּרוֹת בַּאֲדָמָה אוֹ בַּתֶּבֶן אוֹ בַּזֶּבֶל עַד שֶׁהִכְשִׁירָן לַאֲכִילָה לֹא נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר:

טז הַנּוֹתֵן יַיִן לְתַבְשִׁיל חַם אוֹ שֶׁנָּתַן שָׁמֶן לִקְדֵרָה בְּאִלְפַּס כְּשֶׁהֵן מְרֻתָּחִין נִקְבָּעוּ לְמַעֲשֵׂר. מָזַג יַיִן בְּמַיִם חַמִּים נִקְבַּע. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם בִּשֵּׁל הַיַּיִן וְאָפְלוּ בְּגַת שֶׁאָסוּר לִשְׁתּוֹת מִמֶּנּוּ עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:

יז הַשּׁוּם וְהַשַּׁחֲלִים וְהַחַרְדָּל שֶׁשְּׁחָקָן בַּשָּׂדֶה בְּשֶׁמֶן נִטְבְּלוּ לְמַעֲשֵׂר. וְכֵן הַסּוֹחֵט אֶשְׁכּוֹל לְתוֹךְ הַכּוֹס נִקְבַּע. לְתוֹךְ הַתַּמְחוּי אֵינוֹ נִקְבָּע:

יח הַמּוֹלֵחַ פֵּרוֹת בַּשָּׂדֶה נִקְבְּעוּ. טָבַל הַזֵּיתִים אֶחָד אֶחָד בְּמֶלַח וְאָכַל פָּטוּר. הַפּוֹצֵעַ זֵיתִים כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא הַשָּׁרָף מֵהֶם פָּטוּר. הַנּוֹטֵל זֵיתִים מִן הַמַּעֲטָן טוֹבֵל אֶחָד אֶחָד בְּמֶלַח וְאוֹכֵל. וְאִם מָלַח וְנָתַן לְפָנָיו חַיָּב. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בָּזֶה:

יט הַתּוֹרֵם פֵּרוֹתָיו תְּרוּמָה שֶׁצָּרִיךְ לִתְרֹם אַחֲרֶיהָ שְׁנִיָּה נִקְבְּעוּ לְמַעֲשֵׂר. וְלֹא יֹאכַל מֵהֶן עֶרְאֵי עַד שֶׁיּוֹצִיא הַתְּרוּמָה הַשְּׁנִיָּה וְיַעֲשֵׂר:

כ פֵּרוֹת שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן וְחָשְׁכָה עֲלֵיהֶן לֵילֵי שַׁבָּת נִקְבְּעוּ וְלֹא יֹאכַל מֵהֶן אֲפִלּוּ לְאַחַר הַשַּׁבָּת עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר:

כא תְּבוּאוֹת שֶׁטָּמְנוּ תְּאֵנִים לְשַׁבָּת וְשָׁכְחוּ לְעַשְּׂרָן לֹא יֹאכְלוּ לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד שֶׁיְּעַשְּׂרוּ:

כב תְּאֵנָה שֶׁהָיְתָה מְיֻחֶדֶת לוֹ לֶאֱכֹל פֵּרוֹתֶיהָ בְּשַׁבָּת וְלִקֵּט מִמֶּנָּה כַּלְכָּלָה לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר הוֹאִיל וּפֵרוֹת אֵלּוּ מְיֻחָדִין לְשַׁבָּת וְהַשַּׁבָּת קוֹבַעַת:

כג הָיָה אוֹכֵל בְּאֶשְׁכּוֹל וְחָשְׁכָה עָלָיו לֵילֵי שַׁבָּת לֹא יִגְמֹר אֲכִילָתוֹ בְּשַׁבָּת עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. וְאִם הִנִּיחַ לְאַחַר שַׁבָּת הֲרֵי זֶה גּוֹמְרוֹ:

פרק ו

א מַחְלִיקִין בִּתְאֵנִים וַעֲנָבִים שֶׁל טֶבֶל וְאֵין בָּזֶה מִשּׁוּם הֶפְסֵד. וְכָל שֶׁאָסוּר לְזָרִים לְאָכְלוֹ בִּתְרוּמָה כְּגוֹן הַגַּרְעִינִין וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן כָּךְ אָסוּר לְאָכְלוֹ מִן הַטֶּבֶל וּמִן הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ וּמִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ. וְכָל שֶׁמֻּתָּר לְזָרִים לְאָכְלוֹ בִּתְרוּמָה מִדְּבָרִים אֵלּוּ כָּךְ מֻתָּר בְּטֶבֶל וּבְמַעֲשֵׂר שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְהֶקְדֵּשׁ שֶׁלֹּא נִפְדּוּ:

ב אֵין מַחְלִיקִין בְּטֶבֶל טָמֵא אֲפִלּוּ בָּחֹל וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בְּשַׁבָּת שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר יח ח) "אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי" מַה תְּרוּמָה טְהוֹרָה אֵין לְךָ בָּהּ אֶלָּא מִשְׁעַת הֲרָמָתָהּ אַף תְּרוּמָה טְמֵאָה אֵין לְךָ לֵהָנוֹת בָּהּ אֶלָּא מִשְׁעַת הֲרָמָתָהּ וְאֵילָךְ:

ג אֵין מְחַפִּין בְּטֶבֶל וְאֵין זוֹרְעִין אֶת הַטֶּבֶל וַאֲפִלּוּ פֵּרוֹת שֶׁלֹּא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן אָסוּר לִזְרֹעַ מֵהֶן עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּתְבוּאָה וְקִטְנִיּוֹת וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. אֲבָל הָעוֹקֵר שְׁתִילִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן פֵּרוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּתוֹךְ שָׂדֵהוּ הֲרֵי זֶה מֻתָּר וְאֵינוֹ כְּזוֹרֵעַ טֶבֶל שֶׁהֲרֵי לֹא אָסַף

הַפֵּרוֹת. וְכֵן הָעוֹקֵר לֶפֶת וּצְנוֹנוֹת וּשְׁתָלָם בְּמָקוֹם אַחֵר אִם נִתְכַּוֵּן לְהוֹסִיף בְּגוּפָן מֻתָּר. וְאִם שְׁתָלָן כְּדֵי שֶׁיְּקַשּׁוּ וְיִקַּח הַזֶּרַע שֶׁלָּהֶן אָסוּר מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּזוֹרֵעַ חִטִּים אוֹ שְׂעוֹרִים שֶׁל טֶבֶל:

ד לִיטְרָא מַעֲשֵׂר טָבוּל שֶׁזְּרָעָהּ וְהִשְׁבִּיחָהּ וַהֲרֵי הִיא עֶשֶׂר לִיטְרִין חַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר. וְאוֹתָהּ לִיטְרָא מְעֻשֶּׂרֶת עָלֶיהָ מִמָּקוֹם אַחֵר לְפִי חֶשְׁבּוֹן. לִיטְרָא בְּצָלִים שֶׁתִּקְּנָם וּזְרָעָם אֵינוֹ מְעֻשָּׂר לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַתּוֹסֶפֶת אֶלָּא מְעֻשָּׂר לְפִי כֻּלּוֹ:

ה זֶרְעוֹנִים שֶׁהֵבִיאוּ שְׁלִישׁ וּמֶחֱצָה וְעִשָּׂרָן וְאַחַר כָּךְ זָרָעָן וְהוֹסִיפוּ וְאֵין זַרְעָם כָּלֶה הֲרֵי זֶה סָפֵק אִם חַיָּבִין בְּמַעֲשֵׂר מִדִּבְרֵיהֶם הוֹאִיל וְהוֹסִיפוּ. אוֹ אֵין חַיָּבִין שֶׁהֲרֵי הַזֶּרַע שֶׁעָדַיִן הוּא קַיָּם וְלֹא אָבַד מְעֻשָּׂר הוּא. וְאֵין אֵלּוּ דּוֹמִים לִבְצָלִים שֶׁהַבְּצָלִים אֵין דַּרְכָּן לְהִזָּרַע:

ו הַזּוֹרֵעַ אֶת הַטֶּבֶל בֵּין דָּבָר שֶׁזַּרְעוֹ כָּלֶה בֵּין דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה אִם אֶפְשָׁר לְלָקְטוֹ קוֹנְסִין אוֹתוֹ וּמְלַקְּטוֹ. וְאִם צָמַח אֵין מְחַיְּבִין אוֹתוֹ לַעֲקֹר וְהַגְּדוּלִין חֻלִּין. וְאִם הָיָה דָּבָר שֶׁאֵין זַרְעוֹ כָּלֶה אֲפִלּוּ גְּדוּלֵי גְּדוּלִין אֲסוּרִין עַד שְׁלֹשׁ גֶּרְנוֹת וְהָרְבִיעִי מֻתָּר. וּמִפְּנֵי מָה הַגְּדוּלִין אֲסוּרִין מִפְּנֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּתְרוּמָה גְּדוֹלָה שֶׁבָּהּ. וְכֵן הַדִּין בִּזּוֹרֵעַ מַעֲשֵׂר שֶׁלֹּא נִטְּלָה תְּרוּמָתוֹ. אֵין מוֹכְרִין אֶת הַטֶּבֶל אֶלָּא לְצָרֵךְ וּלְחָבֵר. וְאָסוּר לִשְׁלֹחַ אֶת הַטֶּבֶל וַאֲפִלּוּ חָבֵר לְחָבֵר שֶׁמָּא יִסְמְכוּ זֶה עַל זֶה וְיֵאָכֵל הַטֶּבֶל:

ז הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְנִזְכַּר שֶׁהֵם טֶבֶל וְרָץ אַחֲרָיו לְתַקְּנוֹ וְלֹא מְצָאוֹ. אִם יָדוּעַ שֶׁאֵין קַיָּמִין וְשֶׁכְּבָר אָבְדוּ אוֹ נֶאֱכְלוּ אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עֲלֵיהֶם. וְאִם סָפֵק שֶׁהֵם קַיָּמִין אוֹ אֵין קַיָּמִין צָרִיךְ לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת מִפֵּרוֹת אֲחֵרוֹת:

ח הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ מוֹכֵר אוֹמֵר עַל מְנָת שֶׁהֵן טֶבֶל מָכַרְתִּי. וְלוֹקֵחַ אוֹמֵר לֹא לָקַחְתִּי מִמְּךָ אֶלָּא מְעֻשָּׂרִין. כּוֹפִין אֶת הַמּוֹכֵר לְתַקֵּן. קָנַס הוּא לוֹ מִפְּנֵי שֶׁמְּכַר טֶבֶל:

ט אֵין פּוֹרְעִין חוֹב מִן הַטֶּבֶל מִפְּנֵי שֶׁהוּא כְּמוֹכְרוֹ:

י מִי שֶׁלָּקְחוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת פֵּרוֹתָיו וְהֵם טְבָלִים. אִם מֻחֲמֶת שֶׁהוּא חַיָּב לָהֶן צָרִיךְ לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת. וְאִם לְקָחוּ בְּאֹנֶס אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עֲלֵיהֶם:

יא הַלּוֹקֵחַ טֶבֶל מִשָּׁנֵי מְקוֹמוֹת מְעֻשָּׂר מִזֶּה עַל זֶה. הַמְקַבֵּל שָׂדֶה מִיִּשְׂרָאֵל אוֹ מִן הַנָּכְרִי חוֹלֵק וְנוֹתֵן לְבַעַל הַשָּׂדֶה בְּפָנָיו כְּדֵי שֶׁיֵּדַע שֶׁטֶּבֶל נָטַל. אֲבָל הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִיִּשְׂרָאֵל אִם נָתַן לוֹ מִזֶּרַע אוֹתָהּ שָׂדֶה תּוֹרֵם וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לוֹ מִזּוֹ שֶׁקִּצַּץ לְתֵת לוֹ וּבַעַל הַשָּׂדֶה מְעֻשָּׂר לְעַצְמוֹ. וְאִם נָתַן לוֹ מִזֶּרַע שָׂדֶה אַחֶרֶת אוֹ מִמִּין אַחֵר מוֹצִיא הַמַּעֲשֵׂר וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לוֹ:

יב הַחוֹכֵר שָׂדֶה מִן הָעַכּוּ"ם מְעֻשָּׂר וְאַחַר כָּךְ נוֹתֵן לוֹ. קָנָס קְנָסוּהוּ בָּזֶה כְּדֵי שֶׁלֹּא יַחְכֹּר מִן הָעַכּוּ"ם, וְנִמְצֵאת הַשָּׂדֶה בּוּרָה לְפָנָיו עַד שֶׁיִּצְטָרֵךְ וְיִמְכְּרֶנָּה לְיִשְׂרָאֵל. וְכֵן הַמְקַבֵּל שָׂדֶה אֲבוֹתָיו מִן הָעַכּוּ"ם קְנָסוּהוּ שֶׁיְּעַשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ יִתֵּן חֶלְקוֹ לְעַכּוּ"ם מְעֻשָּׂר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְפֹּץ וְיִקַּבְּלָהּ מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי שֶׁהִיא שָׂדֶה אֲבוֹתָיו עַד שֶׁתִּשָּׁאֵר לְפָנָיו בּוּרָה כְּדֵי שֶׁיִּמְכְּרֶנָּה לְיִשְׂרָאֵל:

יג אֵי זֶהוּ חוֹכֵר וְאֵי זֶהוּ מְקַבֵּל. חוֹכֵר שֶׁחוֹכֵר הַקַּרְקַע בְּדָבָר קָצוּב מִן הַזֶּרַע בְּכָךְ וְכָךְ סְאָה בֵּין עָשְׂתָה הַרְבֵּה בֵּין עָשְׂתָה מְעַט. מְקַבֵּל הוּא שֶׁיְּקַבֵּל אוֹתָהּ בְּחֵלֶק מִמַּה שֶּׁתַּעֲשֶׂה חֻצְיוֹ אוֹ שְׁלִישׁוֹ אוֹ מַה שֶּׁיִּתְּנוּ בֵּינֵיהֶן. שׁוֹכֵר הוּא שֶׁשּׂוֹכֵר הַקַּרְקַע בְּמָעוֹת:

יד שְׁנַיִם שֶׁקִּבְּלוּ שָׂדֶה בַּאֲרִיסוּת אוֹ יָרְשׁוּ אוֹ נִשְׁתַּתְּפוּ יָכוֹל הָאֶחָד לוֹמַר לַחֲבֵרוֹ טֹל אַתָּה חִטִּים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי חִטִּים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי אַתָּה יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. אֲבָל לֹא יֹאמַר טֹל אַתָּה חִטִּים וַאֲנִי שְׂעוֹרִים אַתָּה יַיִן וַאֲנִי שֶׁמֶן מִפְּנֵי שֶׁמּוֹכְרִין אֶת הַטֶּבֶל:

טו כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁלָּקְחוּ פֵּרוֹת מִיִּשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּגְמְרָה מְלַאכְתָּן מוֹצִיאִין אֶת הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשְׂרוֹת מִיָּדֵיהֶן וְנוֹתְנִין אוֹתָם לְכֹהֲנִים וּלְלִוִּים אֲחֵרִים. קָנָס הוּא לָהֶם כְּדֵי שֶׁלֹּא יְקַפְּצוּ לָגֶרְנוֹת וּלְגִתּוֹת וְיִקְנוּ טְבָלִים כְּדֵי לְהַפְקִיעַ מַתְּנוֹת אֲחֵיהֶם הַכֹּהֲנִים. וְאִם קָנוּ קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן אֵין מוֹצִיאִים מִיָּדָם:

טז כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁמָּכְרוּ פֵּרוֹת תְּלוּשִׁין לְיִשְׂרָאֵל קֹדֶם שֶׁתִּגָּמֵר מְלַאכְתָּן וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר אִם מָכְרוּ בִּמְחֻבָּר הֲרֵי הַתְּרוּמָה אוֹ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁלָּהֶם. וְאִם מָכְרוּ אַחַר גְּמַר מְלָאכָה הֲרֵי הַתְּרוּמָה וְהַמַּעֲשֵׂר שֶׁל לוֹקֵחַ וּמַפְרִישׁ וְנוֹתֵן לְכָל כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁיִּרְצֶה:

יז כֹּהֵן וְלֵוִי שֶׁקִּבְּלוּ שָׂדֶה מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֵׁם שֶׁחוֹלְקִין בְּחֻלִּין כָּךְ חוֹלְקִין בִּתְרוּמָה וּבְמַעֲשְׂרוֹת וְהַיִּשְׂרָאֵל נוֹטֵל חֶלְקוֹ וְנוֹתֵן לְכָל כֹּהֵן אוֹ לֵוִי שֶׁיִּרְצֶה. אֲבָל יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבֵּל שָׂדֶה מִכֹּהֵן אוֹ מִלֵּוִי הַתְּרוּמָה אוֹ הַמַּעֲשֵׂר לְבַעַל הַשָּׂדֶה וּשְׁאָר הַמַּתָּנוֹת חוֹלְקִין:

יח הַמְקַבֵּל זֵיתִים לְהוֹצִיא מֵהֶן שֶׁמֶן בֵּין יִשְׂרָאֵל מִכֹּהֵן אוֹ לֵוִי בֵּין כֹּהֵן אוֹ לֵוִי מִיִּשְׂרָאֵל כְּשֵׁם שֶׁחוֹלְקִין בְּחֻלִּין כָּךְ חוֹלְקִין בִּתְרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִפְּנֵי שֶׁהַשֶּׁמֶן חָשׁוּב הוּא:

יט כֹּהֵן שֶׁמָּכַר שָׂדֶה לְיִשְׂרָאֵל וְאָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשֵׂר שֶׁלִּי לְעוֹלָם הֲרֵי הֵן שֶׁלּוֹ כֵּיוָן שֶׁאָמַר עַל מְנָת נַעֲשֶׂה כְּמִי שֶׁשִּׁיֵּר מָקוֹם הַמַּעֲשֵׂר. וְאִם מֵת הַכֹּהֵן הֲרֵי בְּנוֹ כְּשְׁאָר הַכֹּהֲנִים. וְאִם אָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת לִי וְלִבְנֵי מֵת הוּא יִטְלֵם בְּנוֹ. עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁלִּי כָּל זְמַן שֶׁהִיא לְפָנֶיךָ מְכֻרָה לְאַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁחָזַר וּלְקָחָהּ אֵין לַכֹּהֵן אוֹתָם הַמַּעֲשְׂרוֹת:

כ יִשְׂרָאֵל שֶׁקִּבֵּל שָׂדֶה מִכֹּהֵן וְלֵוִי וְאָמַר לוֹ עַל מְנָת שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁלִּי אַרְבַּע אוֹ חָמֵשׁ שָׁנִים מַתָּר. עַל מְנָת שֶׁהֵן שֶׁלִּי לְעוֹלָם אָסוּר שֶׁאֵין כֹּהֵן עוֹשֶׂה כֵּן. וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁהָיָה עָלָיו חוֹב לְיִשְׂרָאֵל לֹא יִהְיֶה יִשְׂרָאֵל זֶה גּוֹבֶה מֵאֲחֵרִים וּמַפְרִישׁ עַד שֶׁיִּפָּרַע כְּנֶגֶד חוֹבוֹ שֶׁאֵין לֵוִי זֶה עוֹשֶׂה בַּעַל חוֹב שֶׁלּוֹ כְּלֵוִי אַחֵר שֶׁיִּגְבֶּה מֵעָשֵׂר מֵאֲחֵרִים:

כא יִשְׂרָאֵל שֶׁיָּרַשׁ טֶבֶל מִמֹּרַח מֵאֲבִי אִמּוֹ כֹּהֵן וְאוֹתוֹ אֲבִי אִמּוֹ יָרְשׁוֹ מֵאֲבִי אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל הֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ מִמְּנוּ מַעֲשְׂרוֹתָיו וְהֵן שֶׁלּוֹ. שֶׁהַמַּתָּנוֹת הָרְאוּיוֹת לִיתֵּרֵם כְּמוֹ שֶׁהוּרְמוּ הֵן אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא הוּרְמוּ:

כב הַנּוֹתֵן שְׂדֵהוּ בְּקַבָּלָה לְעַכּו"ם אוֹ לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת מַעֲשְׂרוֹת צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדָם. נִתְנָהּ לְעַם הָאָרֶץ עַד שֶׁלֹּא בָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדָם. וּמִשֶּׁבָּאוּ לְעוֹנַת הַמַּעֲשְׂרוֹת צָרִיךְ לְעַשֵּׂר עַל יָדָם. כֵּיצַד הוּא עוֹשֶׂה. עוֹמֵד עַל הַגֹּרֶן וְנוֹטֵל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְמַה שֶּׁאָכְלוּ שֶׁאֵין אָנוּ אַחְרָאִין לָהֶם:

פרק ז

א מִי שֶׁהָיוּ לוֹ מֵאָה לוֹג שֶׁל יַיִן טָבוּל מִן הַתּוֹרָה וְאָמַר שְׁנֵי לוֹגִין שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ מֵהֶן הֲרֵי הֵן תְּרוּמָה וַעֲשָׂרָה מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וְתִשְׁעָה מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. לֹא יַתְחִיל וְיִשְׁתֶּה עַד שֶׁיַּנִּיחַ בְּסוֹף שְׁעוּר תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת. אֶלָּא יַפְרִישׁ וְאַחַר כָּךְ יִשְׁתֶּה. וְאֵין אוֹמְרִין זֶה שֶׁהִנִּיחַ בַּסּוֹף כְּאִלּוּ נִבְרַר תְּחִלָּה מִפְּנֵי שֶׁחִיּוּב תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת מִן הַתּוֹרָה וְאֵין אוֹמְרִין בְּשֶׁל תּוֹרָה נַחְשׁוֹב כְּאִלּוּ נִבְרַר עַד שֶׁיִּבְרֹר:

ב הַקּוֹבֵעַ מַעֲשְׂרוֹתָיו בְּפִי הֶחָבִית לֹא יִשְׁתֶּה מִשּׁוּלֶיהָ. בְּשׁוּלֶיהָ לֹא יִשְׁתֶּה מִפִּיהָ. מִפְּנֵי שֶׁהַמַּשְׁקִין מְעָרְבִין. אֲבָל הַקּוֹבֵעַ בְּפִי הַמְּגוּרָה אוֹכֵל מִשּׁוּלֶיהָ. קָבַע בְּשׁוּלֶיהָ אוֹכֵל מִפִּיהָ:

ג וְיֵשׁ לְאָדָם לִקְבֹּעַ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּפוֹדֵהוּ וְעוֹשֵׂהוּ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן עַל אוֹתָן הַפֵּרוֹת אוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְמָקוֹם אַחֵר:

ד הַמַּנִּיחַ פֵּרוֹת לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִין וְאוֹכֵל וְשׁוֹתֶה עַד שֶׁיֵּעָשׂוּ כָּל אוֹתָן הַפֵּרוֹת שֶׁהִנִּיחַ מַעֲשֵׂר וְנוֹתֵן לַלֵּוִי. מְצָאָן שֶׁאָבְדוּ הֲרֵי זֶה חוֹשֵׁשׁ לְכָל שֶׁהִפְרִישׁ וְאֵינוֹ מְעַשֵּׂר וַדַּאי:

ה הַמַּלְוֶה מָעוֹת אֶת הַכֹּהֵן וְאֶת הַלֵּוִי וְאֶת הֶעָנִי לִהְיוֹת מַפְרִישׁ עַל אוֹתָן הַמָּעוֹת מֵחֶלְקוֹ מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֶזְקַת שֶׁהֵן קַיָּמִין וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא מֵתוּ הַכֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי אוֹ הֶעָנִי:

ו כֵּיצַד מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן. מַפְרִישׁ תְּרוּמָה אוֹ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אוֹ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִפֵּרוֹתָיו וּמְזַכֶּה בָּהֶן עַל יְדֵי אַחֵר לְאוֹתוֹ כֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי אוֹ הֶעָנִי שֶׁהִלְווּם. וְאִם הָיוּ רְגִילִין לִטֹּל מִמֶּנּוּ וְהוּא רָגִיל שֶׁלֹּא יִתֵּן אֶלָּא לָהֶן אֵינוֹ צָרִיךְ לְזַכּוֹת עַל יְדֵי אַחֵר. וְאַחַר שֶׁמַּפְרִישׁ מְחַשֵּׁב כַּמָּה שָׁוֶה זֶה שֶׁהִפְרִישׁ וּמְנַכֶּה מִן הַמִּלְוֶה עַד שֶׁיִּפְרַע כָּל חוֹבוֹ וּמוֹכֵר הַתְּרוּמָה לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה וְאוֹכֵל הַמַּעֲשְׂרוֹת:

ז כְּשֶׁהוּא מְחַשֵּׁב מַה שָּׁוִים הַפֵּרוֹת שֶׁהִפְרִישׁ יֵשׁ לוֹ לְחַשֵּׁב כַּשַּׁעַר הַזּוֹל וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם רִבִּית. וְאֵין הַשְׁבִּיעִית מְשַׁמֶּטֶת חוֹב זֶה. וְאִם בָּא בַּעַל הַבַּיִת לַחֲזֹר אֵינוֹ חוֹזֵר. אֲבָל אִם רָצוּ אֵלּוּ שֶׁלָּקְחוּ הַמָּעוֹת לַחֲזֹר חוֹזְרִין. נִתְיָאֲשׁוּ מֵהֶן הַבְּעָלִים אֵין מַפְרִישִׁין עֲלֵיהֶן שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין עַל הָאָבוּד. מֵת הַכֹּהֵן אוֹ הַלֵּוִי אוֹ הֶעָנִי שֶׁהִלְווּם אֵינוֹ יָכוֹל לְהַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן מֵחֶלְקָן כַּדֶּרֶךְ הַזֹּו עַד שֶׁיִּטֹּל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁין. וְהוּא שֶׁיַּנִּיחַ לָהֶן קַרְקַע אֲפִלּוּ מְלֹא מַחַט.

אֲבָל אִם הִנִּיחַ כְּסָפִים אֵין רְשׁוּת הַיּוֹרֵשׁ מוֹעֶלֶת. וְאִם הִלְוָם בְּבֵית דִּין עַל מְנָת שֶׁיִּפְרְעוּ עַל מָעוֹת אֵלּוּ מֵחֶלְקָם אֵינוֹ צָרִיךְ לִטֹּל רְשׁוּת מִן הַיּוֹרְשִׁין. הֶעֱשִׁיר הֶעָנִי אֵין מַפְרִישִׁין עָלָיו אַף עַל פִּי שֶׁהִלְווּהוּ בְּבֵית דִּין זוֹכֶה הַלָּה בְּמַה שֶּׁבְּיָדוֹ:

ח יִשְׂרָאֵל שֶׁאָמַר לְבֶן לֵוִי כּוֹר מַעֲשֵׂר יֵשׁ לְךָ בְּיָדִי רַשַּׁאי בֶּן לֵוִי לַעֲשׂוֹתוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא מָשַׁךְ. וְאִם נָתְנוֹ הַיִּשְׂרָאֵל לְלֵוִי אַחֵר אֵין לוֹ עָלָיו אֶלָּא תַּרְעֹמֶת:

ט מִי שֶׁהָיוּ לוֹ פֵּרוֹת בִּמְגוּרָה וְנָתַן סְאָה לְלֵוִי וּסְאָה לְעָנִי לֹא יַפְרִישׁ שְׁמִנָּה סְאִין מִן הַמְּגוּרָה וְיֹאכְלֵם. אֶלָּא אִם כֵּן יוֹדֵעַ שֶׁשִּׁתֵּי סְאִין שֶׁל מַעֲשְׂרוֹת קַיָּמִין. אֲבָל אִם אָכְלוּ מֵהֶן הַלֵּוִי וְהֶעָנִי אֵינוֹ מַפְרִישׁ עֲלֵיהֶן אֶלָּא לְפִי חֶשְׁבּוֹן הַנִּשְׁאָר מִשִּׁתֵּי הַסְּאִין:

י עֲנִיִּים שֶׁהֶחְלִיפוּ מַתְּנוֹתֵיהֶן עִם בַּעַל הַבַּיִת כְּגוֹן שֶׁנָּתְנוּ לוֹ סְאָה שֶׁל לֶקֶט אוֹ שִׁכְחָה וּפֵאָה וּמַעֲשֵׂר עָנִי וְנָטְלוּ סְאָה מִן הַגֹּרֶן. זֶה שֶׁנָּטַל מֵהֶם פָּטוּר מִן הַמַּעֲשֵׂר אַף עַל פִּי שֶׁנַּעֲשָׂה בִּרְשׁוּת בַּעַל הַבַּיִת. וְזֶה שֶׁנָּטְלוּ מִמֶּנּוּ חַיָּב אַף עַל פִּי שֶׁהוּא חֵלֶף מַתְּנוֹתֵיהֶן הַפְּטוּרִין:

יא מִי שֶׁהָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי כַּלְכָּלוֹת שֶׁל טֶבֶל שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתָן וְאָמַר מַעֲשְׂרוֹת זוֹ בָּזוֹ הָרִאשׁוֹנָה מְעֻשֶּׂרֶת. אָמַר מַעֲשְׂרוֹת זוֹ בָּזוֹ וְזוֹ בָּזוֹ הָרִאשׁוֹנָה מְעֻשֶּׂרֶת שֵׁהֵרִי קָבַע מַעֲשְׂרוֹתֶיהָ בַּשְּׁנִיָּה. וְאֵין הַשְּׁנִיָּה מְעֻשֶּׂרֶת שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין מַעֲשֵׂר מִן הָרִאשׁוֹנָה שֶׁכְּבָר נִפְטְרָה עַל הַשְּׁנִיָּה שֶׁעֲדַיִן הִיא חַיֶּבֶת בְּמַעֲשֵׂר שְׁתֵּיהֶן:

יב אָמַר מַעֲשְׂרוֹת שְׁתֵּי כַּלְכָּלוֹת אֵלּוּ מַעֲשֵׂר כָּל אַחַת מֵהֶן קְבוּעַ בַּחֲבֶרְתָּהּ קָרָא שֵׁם וּכְבָר קָבַע מַעֲשְׂרוֹתֶיהָן בָּהֶן וּמוֹצִיא הַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁלָּהֶן וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא עֲלֵיהֶן מַעֲשְׂרוֹת מִמָּקוֹם אַחֵר:

יג וְכֵיצַד מְעֻשָּׂרִין. מוֹצִיא מַעֲשֵׂר שְׁתֵּיהֶן מֵאַחַת מֵהֶן אוֹ מְעֻשֶּׂר כָּל אַחַת מֵהֶן מִמֶּנָּה אִם הָיוּ שָׁווֹת. וְאִם הָיְתָה אַחַת גְּדוֹלָה מֵחֲבֶרְתָּהּ מַפְרִישׁ מִן הַקְּטַנָּה מַעֲשֵׂר הַגְּדוֹלָה וּמִן הַגְּדוֹלָה מַעֲשֵׂר הַקְּטַנָּה:

פרק ח

א הַפֵּרוֹת שֶׁהוּרַם מֵהֶן תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר הֵן הַנִּקְרָאִין חֻלִּין. וְאִם הִפְרִישׁ מֵהֶן שְׁאָר מַעֲשְׂרוֹתֵיהֶן הֵן הַנִּקְרָאִין חֻלִּין מְתֻקָּנִין בְּכָל מָקוֹם:

ב טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּחֻלִּין מְתֻקָּנִין מִין בְּמִינוֹ שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהַלֵּךְ אַחַר הַטַּעַם. אִם יֵשׁ לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת מוֹצִיא עַל אוֹתוֹ טֶבֶל תְּרוּמָה וּמַעֲשְׂרוֹת לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם אֵין לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת לְהוֹצִיא עַל אוֹתוֹ טֶבֶל הֲרֵי הַכֹּל אָסוּר עַד שֶׁיְּפָרֵישׁ. וּכְשֶׁהוּא מַפְרִישׁ מַפְרִישׁ מִן הַחֻלִּין הַמְתֻקָּנִין כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּטֶּבֶל:

ג כֵּיצַד. מֵאָה סְאָה שֶׁל טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמֵאָה סְאָה שֶׁל חֻלִּין מְתֻקָּנִין מַפְרִישׁ מִן הַכֹּל אֶחָד וּמֵאָה. וְכָל שֶׁהִפְרִישׁ טֶבֶל וְיִשָּׁאֵר צ"ט חֻלִּין מְתֻקָּנִין נִמְצָא מַפְסִיד סְאָה אַחַת. וְכֵן אִם הָיָה אוֹתוֹ טֶבֶל טָבוּל לִתְרוּמָה מַפְסִיד מִן הַחֻלִּין הַמְתֻקָּנִין כְּדֵי תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְלָמָּה מַפְסִיד סְאָה זוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא יֹאמַר מֵאָה שֶׁהִפְרִישׁ הֵן מֵאָה שֶׁל חֻלִּין וְהַמֵּאָה שֶׁנִּשְׁאֲרוּ הוּא הַטֶּבֶל. וְכֵן אִם הָיָה הַטֶּבֶל פָּחוֹת מִן הַחֻלִּין אוֹ מְרֻבֶּה עַל הַחֻלִּין מַגְבִּיהַּ הַטֶּבֶל וּכְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּטֶּבֶל מִן הַחֻלִּין אוֹ כְּדֵי תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר אִם הָיָה הַטֶּבֶל טָבוּל לִתְרוּמָה׃

ד וְכֵן אִם נִתְעָרֵב מַעֲשֵׂר טָבוּל בְּחֻלִּין מְתֻקָּנִין אוֹסֵר בְּכָל שֶׁהוּא. אִם יֵשׁ לוֹ מַעֲשֵׂר אַחֵר מוֹצִיא אוֹתוֹ עַל מַעֲשֵׂר הַטָּבוּל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר לְפִי חֶשְׁבּוֹן. וְאִם אֵין לוֹ מַעֲשֵׂר מַגְבִּיהַּ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרֵב וּמַפְסִיד מִן הַחֻלִּין הַמְתֻקָּנִין כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר הַטָּבוּל׃

ה כֵּיצַד. מֵאָה מַעֲשֵׂר שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמֵאָה חֻלִּין מְתֻקָּנִין מַפְרִישׁ מִן הַכֹּל מֵאָה וְעֶשֶׂר וְכָל שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר וְהַתִּשְׁעִים הַנִּשְׁאָרוֹת הֵן חֻלִּין כְּשֶׁהָיוּ. וְכֵן אִם הָיוּ הַחֻלִּין מְרֻבִּין עַל הַמַּעֲשֵׂר הַטָּבוּל אוֹ פְּחוּתִים מִמֶּנּוּ מַפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר וּכְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּמַּעֲשֵׂר הַטָּבוּל מִן הַחֻלִּין׃

ו טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמַעֲשֵׂר טָבוּל אִם הָיָה הַטֶּבֶל כַּמַּעֲשֵׂר מַפְסִיד מִן הַטֶּבֶל כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבּוֹ. כֵּיצַד. מֵאָה סְאָה טֶבֶל שֶׁנִּתְעָרֵב בְּמֵאָה סְאָה מַעֲשֵׂר מַפְרִישׁ אֶחָד וּמֵאָה וְזֶה שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר וְתִשְׁעִים וְתֵשַׁע הַנִּשְׁאָרוֹת טֶבֶל. הָיָה הַטֶּבֶל מְרֻבֶּה עַל הַמַּעֲשֵׂר מַפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר בִּלְבַד. וְלֹא יַפְסִיד מִן הַטֶּבֶל כְּלוּם שֶׁאִם יִקְרָא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁנִּטְבַּל נִמְצָא הַמַּעֲשֵׂר מְדֻמָּע בִּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל טֶבֶל שֶׁעָלְתָה עִמּוֹ. הָיָה הַמַּעֲשֵׂר מְרֻבֶּה עַל הַטֶּבֶל קוֹרֵא שֵׁם לִתְרוּמַת מַעֲשֵׂר [שֶׁבַּטֶּבֶל] וּמַפְרִישׁ הַטֶּבֶל וּכְדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל טִבְלוֹ אֶחָד מִמֵּאָה מִן הַמַּעֲשֵׂר וְיִהְיֶה הַטֶּבֶל כֻּלּוֹ מְדֻמָּע וְיִמְכְּרֶנָּה לְכֹהֵן חוּץ מִדְּמֵי שְׁתֵּי תְּרוּמוֹת שֶׁבּוֹ וְנִמְצָא מַפְסִיד מִן הַמַּעֲשֵׂר אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁבּוֹ שֶׁהוּא כְּמוֹ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁבַּטֶּבֶל. כֵּיצַד. מֵאָה טֶבֶל עִם מָאתַיִם מַעֲשֵׂר מַפְרִישׁ מֵאָה וְשָׁלֹשׁ וְהַשָּׁלֹשׁ הֵן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁל מֵאָה טֶבֶל וְשִׁעוּר תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִמָּאתַיִם כְּדֵי שֶׁלֹּא יָבוֹא לִטְעוֹת אִם נִתְעָרְבוּ בְּכִמּוֹתוֹ וְיִשָּׁאֵר קצ"ז וְהֵם מַעֲשֵׂר כְּשֶׁהָיוּ׃

ז מִי שֶׁהָיוּ לוֹ עֶשֶׂר שׁוּרוֹת שֶׁל עֶשֶׂר עֶשֶׂר כַּדֵּי יַיִן וְקָבַע כַּד אֶחָד מִשּׁוּרָה הַחִיצוֹנָה מַעֲשֵׂר עַל מָקוֹם אַחֵר וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ שׁוּרָה הַחִיצוֹנָה הִיא. נוֹטֵל שְׁתֵּי חָבִיּוֹת בָּאֲלַכְסוֹן וּמְעָרֵב שְׁתֵּיהֶן וּמַפְרִישׁ מֵהֶן׃

ח קְבָעָהּ בַּחֲצִי שׁוּרָה הַחִיצוֹנָה וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ חֲצִי שׁוּרָה הִיא נוֹטֵל אַרְבַּע חָבִיּוֹת מֵאַרְבַּע זָוִיּוֹת. קְבָעָהּ בְּשׁוּרָה אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ שׁוּרָה הִיא נוֹטֵל שׁוּרָה אַחַת בָּאֲלַכְסוֹן.

קְבָעָהּ בַּחֲצִי שׁוּרָה וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ חֲצִי שׁוּרָה הִיא נוֹטֵל שְׁתֵּי שׁוּרוֹת בַּאֲלַכְסוֹן שֶׁהֲרֵי נָטַל חֲבִית מִכָּל חֲצִי שׁוּרָה וּמְעָרֵב וּמַפְרִישׁ:

ט קָבַע הַמַּעֲשֵׂר בְּכַד אַחַת מֵהֶן וְאֵין יָדוּעַ אֵי זוֹ הִיא נוֹטֵל מִכָּל כַּד וְכַד מִן הַמֵּאָה וּמְעָרֵב וּמַפְרִישׁ כְּדֵי כַּד אַחַת וּמְעַשֵּׂר:

פרק ט

א בִּימֵי יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהָיָה אַחַר שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק שָׁלְחוּ בֵּית דִּין הַגָּדוֹל וּבָדְקוּ בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וּמָצְאוּ שֶׁהַכֹּל זְהִירִים בִּתְרוּמָה גְּדוֹלָה וּמַפְרִישִׁין אוֹתָהּ. אֲבָל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי וּמַעֲשַׂר עָנִי הָיוּ עַמֵּי הָאָרֶץ מִישְׂרָאֵל מְקִלִּין עַל עַצְמָן וְלֹא הָיוּ מַפְרִישִׁין אוֹתָן. לְפִיכָךְ גָּזְרוּ שֶׁלֹּא יְהֵא נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת אֶלָּא אֲנָשִׁים נֶאֱמָנִים. אֲבָל עַמֵּי הָאָרֶץ פְּרוֹתֵיהֶן סָפֵק וְאֵין נֶאֱמָנִין לוֹמַר מְעֻשָּׂרִין הֵן. וְזֶהוּ הַנִּקְרָא דְּמַאי:

ב וְהִתְקִינוּ שֶׁלֹּא יְהֵא אָדָם מַפְרִישׁ מִן הַדְּמַאי אֶלָּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִפְּנֵי שֶׁהוּא עָוֹן מִיתָה. וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁאֵין בָּזֶה הֶפְסֵד שֶׁהֲרֵי בְּעָלָיו אוֹכְלִין אוֹתוֹ. אֲבָל מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן וּמַעֲשַׂר עָנִי אֵין מַפְרִישׁ מִן הַדְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק וְהַמּוֹצִיא מֵחֲבֵרוֹ עָלָיו הָרְאָיָה. לְפִיכָךְ אוֹמֵר לַלֵּוִי אוֹ לֶעָנִי הָבֵא רְאָיָה שֶׁאֵינוֹ מְעֻשָּׂר וְטוֹל מַעֲשְׂרוֹת:

ג אַף עַל פִּי שֶׁאֵין מַפְרִישִׁין מַעֲשַׂר עָנִי מִן הַדְּמַאי צָרִיךְ לִקְרוֹת לוֹ שֵׁם וְאֵינוֹ מַפְרִישׁ וְאוֹמֵר עִשּׂוּר מַה שֶּׁיֵּשׁ כָּאן מַעֲשַׂר עָנִי כְּדֵי לִקְבֹּעַ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁמַּעֲשַׂר עָנִי בִּשְׁלִישִׁית וְשִׁשִּׁית בְּמָקוֹם מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל שְׁאָר שְׁנֵי הַשָּׁבוּעַ:

ד כְּשֶׁמַּפְרִישִׁין מִן הַדְּמַאי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶן לְפִי שֶׁהוּא סָפֵק. לְפִיכָךְ מֵתֵר לְהַפְרִישׁ כְּשֶׁהוּא עֵרוֹם:

ה כֵּיצַד מְעֻשָּׂרִין אֶת הַדְּמַאי. מַפְרִישׁ כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהוּא אֶחָד מִמֵּאָה מִן הַכֹּל וּמַנִּיחַ בְּצַד הַפֵּרוֹת וְאוֹמֵר זֶה מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ. וְאַחַר כָּךְ אוֹמֵר זֶה שֶׁאָמַרְתִּי עָלָיו שֶׁהוּא מַעֲשֵׂר הֲרֵי הוּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל שְׁאָר הַמַּעֲשֵׂר הַסָּמוּךְ לוֹ. וְנוֹטֵל אוֹתָהּ וְנוֹתְנָהּ לְכֹהֵן שֶׁאֵינוֹ רַשַּׁאי לְהַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר קֹדֶם הַמַּעֲשֵׂר לְכַתְּחִלָּה. וְאַחַר כָּךְ מַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

ו וּמֵתֵר לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי קֹדֶם הָרִאשׁוֹן בְּדְמַאי. וְאִם רָצָה אוֹמֵר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל פֵּרוֹת אֵלּוּ בִּצְפוֹנָם אוֹ בִּדְרוֹמָם וַהֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת. וְכֵן הַלּוֹקֵחַ כִּכָּר מִן הַנִּחְתּוֹם מַפְרִישׁ מִמֶּנָּה כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְחַלָּה וְאוֹמֵר אֶחָד מִמֵּאָה מִמַּה שֶּׁיֵּשׁ כָּאן הֲרֵי הוּא מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ וְזֶה שֶׁעָשִׂיתִי מַעֲשֵׂר עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַשְּׁאָר הַסָּמוּךְ לוֹ וְהַיֶּתֶר עַל

אֶחָד מִמֵּאָה שֶׁיֵּשׁ בָּזֶה שֶׁהִפְרַשְׁתִּי הֲרֵי הוּא חַלָּה וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּצְפוֹנָהּ אוֹ בְּדָרוֹמָהּ וַהֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת וְאוֹכֵל:

ז וְכֵן הַמַּזְמִין אֶת חֲבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל אֶצְלוֹ וְהוּא אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת אוֹמֵר מֵעֶרֶב שַׁבָּת מַה שֶּׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ לְמָחָר הֲרֵי הוּא מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ. וְזֶה שֶׁעָשִׂיתִי מַעֲשֵׂר עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל שְׁאָר הַסָּמוּךְ לוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בִּצְפוֹנוֹ אוֹ בְּדָרוֹמוֹ וַהֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת. מִפְּנֵי שֶׁמַּתָּר לְאָדָם לְהַתְנוֹת תְּנָאִים אֵלּוּ עַל הַדְּמַאי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ בְּרְשׁוּתוֹ. אֲבָל בְּוַדַּאי אֵינוֹ מַתְנֶה אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁבִּרְשׁוּתוֹ:

ח כֵּיצַד. הָיוּ לוֹ מֵאָה תְּאֵנִים שֶׁל טֶבֶל בְּבֵיתוֹ וְהוּא בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ אוֹ בַּשָּׂדֶה וּמִתְיָרֵא שֶׁמָּא תֶּחְשַׁךְ וְאֵינוֹ יָכוֹל לְעָשֵׂר בְּשַׁבָּת אוֹמֵר שְׁנֵי תְּאֵנִים שֶׁאֲנִי עָתִיד לְהַפְרִישׁ הֲרֵי הֵן תְּרוּמָה. וְעֶשֶׂר שֶׁאֲנִי מַפְרִישׁ אַחֲרֵיהֶן מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן. תֵּשַׁע שֶׁאֲנִי מַפְרִישׁ אַחֲרֵיהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּלְמָחָר מַפְרִישׁ וְאוֹכֵל:

ט וְצָרִיךְ לִרְחֹשׁ בִּשְׁפָתָיו בְּשָׁעָה שֶׁמַּפְרִישׁ זוֹ אַחַר זוֹ וְאֵינוֹ כִּמְתַקֵּן בְּשַׁבָּת שֶׁהֲרֵי הִקְדִּים תְּנָאוֹ. וְטֶבֶל שֶׁיֵּשׁ עָלָיו תְּנַאי זֶה מֻתָּר לְטַלְטְלוֹ בְּשַׁבָּת קֹדֶם שֶׁיַּפְרִישׁ. וְנוֹתֵן עֵינָיו בְּצַד זֶה וְאוֹכֵל אֶת הַשְּׁאָר:

י נָתַן לוֹ עַם הָאָרֶץ כּוֹס לִשְׁתּוֹתוֹ אוֹמֵר מַה שֶּׁאֲנִי עָתִיד לְשַׁיֵּר בְּשׁוּלֵי הַכּוֹס הֲרֵי הוּא מַעֲשֵׂר וּשְׁאָר מַעֲשֵׂר סָמוּךְ לוֹ וְזֶה שֶׁעָשִׂיתִי מַעֲשֵׂר עָשׂוּי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הַשְּׁאָר הַסָּמוּךְ לוֹ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּפִי הַכּוֹס וַהֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת וְשׁוֹתֶה וּמַנִּיחַ כְּדֵי תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בְּשׁוּלֵי הַכּוֹס:

יא וְכֵן אִם זִמְּנוֹ חֲבֵרוֹ לִשְׁתּוֹת בְּשַׁבָּת מַתְנֶה כִּתְנַאי זֶה מֵעֶרֶב שַׁבָּת עַל כָּל מַה שֶּׁיִּרְצֶה שֶׁיִּסְעֹד אֶצְלוֹ. וְכֵן פּוֹעֵל שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין לְבַעַל הַבַּיִת נוֹטֵל גְּרוֹגֶרֶת אַחַת וְאוֹמֵר זוֹ וְתֵשַׁע שֶׁיִּסְעֹד אֶצְלוֹ. וְכֵן פּוֹעֵל שֶׁאֵינוֹ מַאֲמִין לְבַעַל הַבַּיִת נוֹטֵל גְּרוֹגֶרֶת אַחַת וְאוֹמֵר זוֹ וְתֵשַׁע הַבָּאוֹת אַחֲרֶיהָ עֲשׂוּיוֹת מַעֲשֵׂר עַל הַמֵּאָה שֶׁאֲנִי עָתִיד לֶאֱכֹל וְזוֹ הָאַחַת תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר עַל הָעֶשֶׂר הַבָּאוֹת אַחֲרֶיהָ וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי הוּא הָעֶשֶׂר הָאַחֲרוֹנוֹת וַהֲרֵי הוּא מְחֻלָּל עַל הַמָּעוֹת וְנוֹתֵן הַגְּרוֹגֶרֶת שֶׁהִפְרִישׁ לַכֹּהֵן. וְהַפּוֹעֵל מַפְרִישׁ לְעַצְמוֹ דְּמֵי מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. שֶׁתְּנַאי בֵּית דִּין הוּא שֶׁתִּהְיֶה תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מְשֻׁלֶּשֶׁת בַּעַל הַבַּיִת וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מְשֻׁלָּשׁ פּוֹעֵל:

יב הַנַּחְתּוֹמִים לֹא חִיְּבוּם חֲכָמִים לְהַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִן הַדְּמַאי אֶלָּא תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר בִּלְבַד כְּדֵי שֶׁיַּפְרִישֶׁנָּה בְּטָהֳרָה עִם הַחַלָּה. וְהַלּוֹקֵחַ מַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּמוֹכֵר בַּחֲנוּתוֹ אוֹ עַל פֶּתַח חֲנוּתוֹ. אֲבָל הַמּוֹכֵר לְפַלְטֵר אוֹ בַּחֲנוּת הַסְּמוּכָה לְפַלְטֵר חַיָּב לְהַפְרִישׁ אַף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי:

יג שְׁנַיִם שֶׁבָּצְרוּ כַּרְמֵיהֶן בְּתוֹךְ גַּת אַחַת וְהָאֶחָד מֵהֶם אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת. אַף עַל פִּי שֶׁעִשֵּׂר זֶה הַנֶּאֱמָן עַל חֶלְקוֹ כְּשֶׁהוּא נוֹטֵל חֶלְקוֹ מִן הַיַּיִן חַיָּב לְהַפְרִישׁ מִמְּנוּ מַעֲשֵׂר

דְּמַאי עַל חֵלֶק עַם הָאָרֶץ. כֵּיצַד. הָיוּ מֻחֲצָה לְמֻחֲצָה וְנוֹטֵל בְּחֶצְיוֹ מָאתַיִם לוֹג יַיִן הֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ מִמֶּנּוּ לוֹג אֶחָד תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְעֶשֶׂר מַעֲשֵׂר שֵׁנִי כְּנֶגֶד הַמֵּאָה לוֹג שֶׁהֲרֵי הִפְרִישׁ הַמַּעֲשֵׂר שֶׁל וַדַּאי תְּחִלָּה עַל חֶצִי כָּל שֶׁדָּרְכּוֹ בַּגַּת. וְכֵן אִם הָיָה שְׁלִישׁ אוֹ רְבִיעַ מַפְרִישׁ לְפִי חֶשְׁבּוֹן׃

פרק י

א הַמְקַבֵּל עָלָיו לִהְיוֹת נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת וְלֹא יִהְיוּ פֵּרוֹתָיו דְּמַאי צָרִיךְ לִהְיוֹת מְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא אוֹכֵל וְאֶת שֶׁהוּא מוֹכֵר וְאֶת שֶׁהוּא לוֹקֵחַ. וְאֵינוֹ מִתְאָרֵחַ אֵצֶל עַם הָאָרֶץ. וְצָרִיךְ שֶׁיְּקַבֵּל עָלָיו דְּבָרִים אֵלּוּ בָּרַבִּים. וּכְשֶׁיָּבוֹאוּ עֵדִים נֶאֱמָנִין שֶׁקִּבֵּל דְּבָרִים אֵלּוּ בָּרַבִּים וְשֶׁהוּא רַגִּיל בָּהֶם תָּמִיד הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן עַל פֵּרוֹתָיו לוֹמַר מְעַשְּׂרִין הֵן׃

ב כָּל תַּלְמִיד חָכָם לְעוֹלָם נֶאֱמָן וְאֵינוֹ צָרִיךְ בְּדִיקָה אַחֲרָיו. וּבָנָיו וּבְנֵי בֵיתוֹ וַעֲבָדָיו [וְאִשְׁתּוֹ] הֲרֵי הֵם כָּמוֹהוּ. תַּלְמִיד חָכָם שֶׁמֵּת וְהִנִּיחַ פֵּרוֹת אֲפִלּוּ כְּנָסָם בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקַת מְתֻקָּנִין׃

ג בַּת עַם הָאָרֶץ אוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁנִּפְטַת לְחָבֵר וְעַבְדּוֹ שֶׁנִּמְכַּר לְחָבֵר צְרִיכִין לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם בַּתְּחִלָּה. וּבַת חָבֵר אוֹ אִשְׁתּוֹ שֶׁנִּפְטַת לְעַם הָאָרֶץ וְעַבְדּוֹ שֶׁנִּמְכַּר לְעַם הָאָרֶץ הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן עַד שֶׁיֵּחָשְׁדוּ. בְּנוֹ אוֹ עַבְדּוֹ שֶׁל חָבֵר שֶׁהָיוּ לְמוּדִין אֵצֶל עַם הָאָרֶץ צְרִיכִין לְקַבֵּל. בְּנוֹ אוֹ עַבְדּוֹ שֶׁל עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיוּ לְמוּדִים אֵצֶל חָבֵר כָּל זְמַן שֶׁהֵן אֶצְלוֹ הֲרֵי הֵן כְּחָבֵר. יָצְאוּ הֲרֵי הֵן כְּעַם הָאָרֶץ׃

ד מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן וְהָיָה אֶחָד מִבָּנָיו אוֹ מֵעֲבָדָיו נֶאֱמָן אוֹ אֶחָד מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ וְאוֹכְלִין עַל פִּיהֶן וְאֵינָן חוֹשְׁשִׁין לְדָבָר׃

ה הָיָה הוּא נֶאֱמָן וְאִשְׁתּוֹ אֵינָהּ נֶאֱמֶנֶת לוֹקְחִים מִמֶּנּוּ וְאֵין מִתְאָרְחִין אֶצְלוֹ. [הָיְתָה אִשְׁתּוֹ נֶאֱמֶנֶת וְהוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן מִתְאָרְחִין אֶצְלוֹ וְאֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ. וְתָבוֹא מְאֵרָה לְמִי שֶׁאִשְׁתּוֹ נֶאֱמֶנֶת וְהוּא אֵינוֹ נֶאֱמָן]׃

ו לֹא יְשַׁמֵּשׁ חָבֵר לֹא בְּמִשְׁתֵּה עַם הָאָרֶץ וְלֹא בְּסִעֻדָּתוֹ אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה הַכֹּל מְעֻשָּׂר וּמְתֻקָּן מִתַּחַת יָדוֹ. לְפִיכָךְ הָרוֹאֶה חָבֵר מְשַׁמֵּשׁ בְּמִשְׁתֵּה עַם הָאָרֶץ אוֹ בְּסִעֻדָּתוֹ הֲרֵי הַכֹּל בְּחֶזְקַת מְתֻקָּן וּמְעֻשָּׂר. רְאוּהוּ מֵסֵב עִם עַמֵּי הָאָרֶץ אֵין הַסְּעֻדָּה בְּחֶזְקַת מְעֻשָּׂרֶת. שֶׁמָּא הֶחְבֵּר עַל הַתְּנָאִים שֶׁבְּלִבּוֹ הוּא סוֹמֵךְ׃

ז כְּשֵׁם שֶׁאָדָם סוֹעֵד אֵצֶל עַם הָאָרֶץ וְסוֹמֵךְ עַל תְּנָאוֹ כָּךְ הוּא צָרִיךְ לִהְיוֹת מַתְנֶה עַל בְּנוֹ וַאֲפִלּוּ הָיָה בְּנוֹ בְּמָקוֹם אַחֵר. אֲבָל אֵינוֹ צָרִיךְ לִהְיוֹת מַתְנֶה עַל אַחֵר חוּץ מִבְּנוֹ וַאֲפִלּוּ הָיָה

עִמּוֹ בְּמִשְׁתֶּה. לְפִיכָךְ בֶּן חָבֵר שֶׁהָיָה מֵסֵב בְּמִשְׁתֶּה עִם הָאָרֶץ אֵין הַסְּעָדָה בְּחֶזְקַת מְעֻשֶּׂרֶת שֶׁמָּא אֲבִיו הִתְנָה עָלָיו:

ח עִם הָאָרֶץ שֶׁנָּתַן מָעָה לְחָבֵר וְאָמַר לוֹ קַח לִי אֲגֻדַּת יָרָק אַחַת אוֹ גְּלֶסְקָא אַחַת לוֹקֵחַ לוֹ סְתָם וּפָטוּר מִלְּעַשֵּׂר. וְאִם הֶחֱלִיף אֶת הַמָּעָה חַיָּב לְעַשֵּׂר וְאַחַר כָּךְ יָבִיא לוֹ. וְאִם פֵּרֵשׁ הֶחָבֵר וְלֹא לְקָחָן סְתָם אֶלָּא אָמַר לַחֲנָנִי אֲגֻדָּה זוֹ שֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ מִמְּךָ לַחֲבֵרַי אֲנִי קוֹנֶה אוֹתָהּ וְזוֹ לְעַצְמִי אֲנִי קוֹנֶה אוֹתָהּ. זוֹ שֶׁלָּקַח לְעַצְמוֹ חַיָּב לְעַשְּׂרָהּ. וְזוֹ שֶׁלָּקַח לַחֲבֵרוֹ אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשְּׂרָהּ. וְאִם נִתְעָרְבוּ אֲפִלּוּ נִתְעָרְבָה אַחַת שֶׁלּוֹ בְּמֵאָה שֶׁל חֲבֵרוֹ מְתַקֵּן הַכֹּל דְּמַאי. וְאַחַר כְּדֵי יִתֵּן לַחֲבֵרוֹ שֶׁשִּׁלְּחוֹ לִקַּח לוֹ:

ט חֲמִשָּׁה שֶׁאָמְרוּ לְאֶחָד צֵא וְהָבֵא לָנוּ חֲמֵשׁ אֲגֻדּוֹת שֶׁל יָרָק. וְהֵבִיא לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ. חֲבֵרִים שֶׁבָּהֶן אֵין צְרִיכִין לְעַשֵּׂר אֶלָּא עַל חֶלְקָן בִּלְבַד. הֵבִיא לָהֶן בְּעֵרְבּוּב חֲבֵרִים שֶׁבָּהֶם צְרִיכִין לְעַשֵּׂר הַכֹּל:

י עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר לְחָבֵר צֵא וְלַקֵּט לִי תְּאֵנִים מִתְּאֵנָתִי אוֹכֵל מֵהֶן הֶחָבֵר עַרַאי וּמְעַשְּׂרָן [דְּמַאי]. וְאִם אָמַר הֶחָבֵר לְעַם הָאָרֶץ לְלַקֵּט לוֹ וְשָׁמַע חָבֵר אַחֵר זֶה הָאַחֵר אוֹכֵל וְאֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר שֶׁאֵין הֶחָבֵר מוֹצִיא דָּבָר שֶׁאֵינוֹ מְתֻקָּן מִתַּחַת יָדוֹ וְחֶזְקָתוֹ שֶׁהִפְרִישׁ עָלֶיהָ מִמָּקוֹם אַחֵר. אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נֶחְשְׁדוּ חֲבֵרִים לִתְרֹם שֶׁלֹּא מִן הַמֻּקָּף, כְּדֵי לְסַלֵּק הַמִּכְשׁוֹל מִלִּפְנֵי עַם הָאָרֶץ תּוֹרְמִין:

יא מֻתָּר לְהַאֲכִיל אֶת הָעֲנִיִּים וְאֶת הָאוֹרְחִים דְּמַאי וְצָרִיךְ לְהוֹדִיעָן. וְהֶעָנִי עַצְמוֹ וְהָאוֹרֵחַ אִם רָצוּ לְתַקֵּן מְתַקְּנִין:

יב גַּבָּאֵי צְדָקָה גּוֹבִין סְתָם מִכָּל אָדָם וּמְחַלְּקִים סְתָם וְהָרוֹצֶה לְתַקֵּן יְתַקֵּן:

יג רוֹפֵא חָבֵר שֶׁהָיָה מַאֲכִיל לְחוֹלֶה עַם הָאָרֶץ מִפֵּרוֹת עַם הָאָרֶץ נוֹתֵן לְתוֹךְ יָדוֹ אֲבָל לֹא לְתוֹךְ פִּיו. וְאִם הָיָה הַדְּמַאי שֶׁל רוֹפֵא אֲפִלּוּ לְתוֹךְ יָדוֹ לֹא יִתֵּן. וְכֵן אִם יָדַע שֶׁהוּא טָבֵל וַדַּאי אֲפִלּוּ לְתוֹךְ יָדוֹ אָסוּר:

פרק יא

א אָסוּר לְמָכֹר אֶת הַדְּמַאי לְעַם הָאָרֶץ אוֹ לִשְׁלֹחַ לוֹ דְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְסַיֵּעַ לְזֶה לֶאֱכֹל דָּבָר הָאָסוּר. אֲבָל מוֹכְרִין וּמְשַׁלְּחִין אוֹתוֹ לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁאֵין תַּלְמִיד חָכָם אוֹכֵל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר אוֹ עַד שֶׁיּוֹדִיעוֹ אָדָם נֶאֱמָן שֶׁזֶּה מְעֻשָּׂר:

ב כָּל הַמַּשְׁפִּיעִין בְּמִדָּה גַּסָּה כְּגוֹן הַסִּיטוֹנוֹת וּמוֹכְרֵי תְּבוּאָה מֻתָּרִין לִמְכֹּר אֶת הַדְּמַאי וּלְשַׁלְּחוֹ. מִפְּנֵי שֶׁהֵן מוֹסִיפִין עַל הַמִּדָּה הִתְקִינוּ חֲכָמִים שֶׁיִּהְיֶה הַלּוֹקֵחַ אוֹ זֶה שֶׁנִּשְׁתַּלְּחוּ

לוֹ הוּא הַמַּפְרִישׁ מַעֲשֵׂר דְּמַאי. אֲבָל הַמּוֹדְדִין בְּמִדָּה דַּקָּה הוֹאִיל וְהַמּוֹכֵר מִשְׁתַּכֵּר הוּא מַפְרִישׁ וְלֹא יִמְכֹּר וְלֹא יִשְׁלַח אֶלָּא מְתֻקָּן:

ג וְכַמָּה הִיא מִדָּה גַּסָּה. בְּיָבֵשׁ חֲצִי סְאָה וּבְלַח מִדָּה שֶׁמַּחְזֶקֶת שְׁוֵה דִּינָר מֵאוֹתוֹ דָּבָר הַלַּח:

ד סַלֵּי זֵיתִים וַעֲנָבִים וְקֻפּוֹת שֶׁל יָרָק אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מוֹכְרָן אַכְסָרָה אָסוּר לִמְכָרָן דְּמַאי:

ה אָמַר אֶחָד מֵהֶן בּוֹא וּנְתַקֵּן הַפֵּרוֹת הָאֵלּוּ בֵּין שֶׁהָיָה מוֹכֵר בְּדַקָּה אוֹ בְּגַסָּה הַמּוֹכֵר מַפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְהַלּוֹקֵחַ מַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי וְדָבָר זֶה תְּנַאי בֵּית דִּין הוּא:

ו חָבֵר וְעַם הָאָרֶץ שֶׁיָּרְשׁוּ אֶת אֲבִיהֶן עַם הָאָרֶץ יָכוֹל הוּא לוֹמַר טֹל אַתָּה חִטִּים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי חִטִּים שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. אַתָּה יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי וַאֲנִי יַיִן שֶׁבְּמָקוֹם פְּלוֹנִי. אֲבָל לֹא יֹאמַר טֹל אַתָּה חִטִּים וַאֲנִי שְׂעוֹרִים. טֹל אַתָּה הַלַּח וַאֲנִי הַיָּבֵשׁ. מִפְּנֵי שֶׁזֶּה מוֹכֵר דְּמַאי:

ז מִי שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא יָרָק וְכָבֵד עָלָיו מַשָּׂאוֹ וְרָצָה לְהַשְׁלִיךְ מִמֶּנּוּ עַל הַדֶּרֶךְ כְּדֵי לְהָקֵל מִמַּשָּׂאוֹ. לֹא יַשְׁלִיךְ עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר. כְּדֵי שֶׁלֹּא תְּהֵא תַּקָּלָה לְעַמֵּי הָאָרֶץ שֶׁאוֹכְלִין אוֹתוֹ בְּדָמַאי:

ח הַלּוֹקֵחַ יָרָק מִן הַשּׁוּק וּמָשַׁךְ אַף עַל פִּי שֶׁלֹּא שָׁקַל וְלֹא מָדַד וְלֹא נָתַן דָּמִים וְנִמְלַךְ לְהַחֲזִיר לְבַעַל הַחֲנוּת לֹא יַחֲזִיר עַד שְׁיְּעַשֵּׂר:

ט הַמּוֹצֵא פֵּרוֹת בַּדֶּרֶךְ. אִם רֹב מַכְנִיסִין לְבָתֵּיהֶן פְּטוּר מִלְּעַשֵּׂר שֶׁעֲדַיִן לֹא נִקְבַּע לְמַעֲשֵׂר. וְאִם רֹב מַכְנִיסִין לְמִכֹּר בַּשּׁוּק הֲרֵי אֵלּוּ דְּמַאי. וּמֻחֶזֶקֶת לְמֻחֶזֶקֶת דְּמַאי:

י נִטְלָן לְאָכְלָן וְנִמְלַךְ לְהַצְנִיעַ לֹא יַשְׁהֶא אוֹתָן עַד שְׁיְּעַשֵּׂר כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תַּקָּלָה לַאֲחֵרִים. וְאִם נִטְלָם מִתְּחִלָּה שֶׁלֹּא יֹאבְדוּ הֲרֵי זֶה מֻתָּר לַשְׁהוֹתָן אֶצְלוֹ עַד שֶׁיִּרְצֶה לְאָכְלָן אוֹ לְשָׁלְחָן אוֹ לְמָכְרָן וְיִעַשֵּׂר אוֹתָן דְּמַאי:

יא קְנִיבַת יָרָק הַנִּמְצֵאת בַּגִּנָּה הֲרֵי זוֹ פְּטוּרָה מִן הַדְּמַאי. וְשֶׁל בַּעַל הַבַּיִת הַנִּמְצֵאת בַּבַּיִת חַיֶּבֶת. שֶׁעַל גַּבֵּי הָאַשְׁפָּה בְּכָל מָקוֹם מֻתֶּרֶת:

יב הַנּוֹתֵן לְפֶנְדָּקִית לְבַשֵּׁל לוֹ וְלָאֲפוֹת לוֹ מְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא נוֹתֵן לָהּ כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיֶה תַּקָּלָה לַאֲחֵרִים. וּמְעַשֵּׂר אֶת שֶׁהוּא נוֹטֵל מִמֶּנָּה מִפְּנֵי שֶׁהִיא חֲשׁוּדָה לְהַחֲלִיף שֶׁל זֶה [בָּזֶה]. אֲבָל הַנּוֹתֵן לַחֲמוֹתוֹ בֵּין שֶׁנָּשָׂא בִּתָּהּ בֵּין שֶׁאֵרְסָהּ אוֹ לִשְׁכֶנְתּוֹ פַּת לֶאֱפוֹת וְתַבְשִׁיל לְבַשֵּׁל אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לֹא מְשׁוּם מַעֲשֵׂר וְלֹא מְשׁוּם שְׁבִיעִית מִפְּנֵי שֶׁאֵינָהּ חֲשׁוּדָה לְהַחֲלִיף. בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁנָּתַן לָהּ שְׂאוֹר לְעִיסָה וְתַבְלִין לְקֻדָּרָה. אֲבָל אִם לֹא נָתַן חוֹשֵׁשׁ מְשׁוּם מַעֲשְׂרוֹת וְחוֹשֵׁשׁ מְשׁוּם שְׁבִיעִית. וּלְפִיכָךְ אִם הָיְתָה שְׁנַת שְׁמִטָּה אָסוּר שֶׁמָּא הַשְּׂאוֹר מִסְּפִיחֵי שְׁבִיעִית הוּא:

יג הַמּוֹלִיךְ חִטָּיו לְטוֹחֵן עַם הָאָרֶץ הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּד לְהַחֲלִיף. הוֹלִיכָן לְטוֹחֵן עַכּוּ"ם הֲרֵי הֵם דְּמַאי שֶׁמָּא הֶחֱלִיפָן בְּחִטִּים שֶׁל עַם הָאָרֶץ. וְכֵן הַמַּפְקִיד אֵצֶל עַם הָאָרֶץ הֲרֵי הֵן בְּחֶזְקָתָן שֶׁאֵינוֹ חָשׁוּד לְהַחֲלִיף הַפִּקָּדוֹן:

יד עַם הָאָרֶץ שֶׁהָיָה מִשְׁתַּמֵּשׁ בַּחֲנוּתוֹ שֶׁל חָבֵר אַף עַל פִּי שֶׁהֶחָבֵר יוֹצֵא וְנִכְנָס הֲרֵי זֶה מֻתָּר וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ שֶׁמָּא הֶחֱלִיף׃

טו הַמַּפְקִיד פֵּרוֹתָיו אֵצֶל הָעַכּוּ"ם הֲרֵי הֵן כְּפֵרוֹתָיו שֶׁל עַכּוּ"ם שֶׁחֲזָקָתוֹ לְהַחֲלִיף הַפִּקָּדוֹן. וְהֵיאַךְ דִּינָם. אִם הָיוּ פֵּרוֹת שֶׁעֲדַיִן לֹא נִגְמְרָה מְלַאכְתָּן וְנִגְמְרוּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁלָּקַח הַפִּקָּדוֹן מַפְרִישׁ מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ. וְאִם הָיוּ פֵּרוֹת שֶׁהַפִּקִּיד טְבָלִים וְנִגְמְרָה מְלַאכְתָּן חַיָּב לְהַפְרִישׁ שֶׁמָּא לֹא הֶחֱלִיף הָעַכּוּ"ם. וּלְפִיכָךְ יֵרָאֶה לִי שֶׁהַמַּעֲשְׂרוֹת שֶׁיַּפְרִישׁ סָפֵק. אֲבָל אִם הִפְקִיד חֻלִּין מְתֻקָּנִין אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ כְּלוּם שֶׁאֲפִלּוּ הֶחֱלִיף הָעַכּוּ"ם פְּטוּרִין כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ בְּהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת (דברים יח ד) "דְּגָנְךָ" וְלֹא דְּגַן עַכּוּ"ם׃

פרק יב

א הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת מִמִּי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת וְשָׁכַח לְעַשְּׂרָן וְנִכְנְסָה שַׁבָּת אוֹ יוֹם טוֹב שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְעַשֵּׂר הֲרֵי זֶה שׁוֹאֲלוֹ. וְאִם אָמַר לוֹ מְעֻשָּׂרִין הֵן אוֹכֵל עַל פִּיו בְּשַׁבָּת. וְכֵן אִם אָמַר לוֹ אֶחָד שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן מְעֻשָּׂרִין הֵן אוֹכֵל עַל פִּיו בְּאוֹתָהּ שַׁבָּת. וַאֲפִלּוּ הָיוּ לוֹ פֵּרוֹת אֲחֵרוֹת מְתֻקָּנִין מֵאוֹתוֹ הַמִּין מִפְּנֵי שֶׁאֵימַת שַׁבָּת עַל עַמֵּי הָאָרֶץ וְאֵינוֹ עוֹבֵר בָּהּ עֲבֵרָה׃

ב אַף עַל פִּי שֶׁהוּא אוֹכֵל עַל פִּיו בְּשַׁבָּת הֲרֵי זֶה לֹא יֹאכַל מֵאוֹתָן הַפֵּרוֹת לְמוֹצָאֵי שַׁבָּת עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר דְּמַאי עַל הַכֹּל עַל שֶׁאָכַל בְּשַׁבָּת וְעַל הַנִּשְׁאָר שֶׁלֹּא הֵקֵלּוּ וְהֶאֱמִינוּהוּ אֶלָּא לְצֹרֶךְ אוֹתָהּ שַׁבָּת. הָיְתָה שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב סָמוּךְ לָהּ וּשְׁאָלוֹ בְּאֶחָד מֵהֶן אוֹכֵל אַף בַּשֵּׁנִי. מִפְּנֵי שֶׁלֹּא נִרְאֶה לְעַשֵּׂר בֵּינְתַיִם. וְכֵן בְּשֵׁנִי יָמִים טוֹבִים שֶׁל גָּלֻיּוֹת׃

ג הַנִּשְׁבָּע עַל חֲבֵרוֹ שֶׁיֹּאכַל עִמּוֹ בְּשַׁבָּת וְהוּא אֵינוֹ מַאֲמִינוֹ עַל הַמַּעֲשְׂרוֹת שׁוֹאֵל וְאוֹכֵל עַל פִּיו בַּשַּׁבָּת הָרִאשׁוֹנָה בִּלְבַד. אֲבָל בְּשַׁבָּת שְׁנִיָּה אַף עַל פִּי שֶׁנָּדַר מִמָּנוּ הֲנָאָה אִם לֹא יֹאכַל אֶצְלוֹ לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּעַשֵּׂר דְּמַאי׃

ד מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁרְאִינוּהוּ שֶׁהִפְרִישׁ תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר מִפֵּרוֹתָיו שֶׁהֵן דְּמַאי וּרְאִינוּהוּ שֶׁחָזְרָה וְנָפְלָה בְּפָנֵינוּ בֵּין לְמָקוֹם אַחֵר בֵּין לְמָקוֹם וְחָזַר וְאָמַר הִפְרַשְׁתִּיהָ נֶאֱמָן אֲפִלּוּ בְּחֹל וְאוֹכֵל עַל פִּיו. כֵּיצַד שֶׁאֵימַת שַׁבָּת עַל עַמֵּי הָאָרֶץ כָּךְ אֵימַת דְּמוּעַ עֲלֵיהֶם וְאֵינָן חֲשׁוּדִין לְהַאֲכִיל אֶת הַמְּדֻמָּע׃

ה מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁרְאִינוּהוּ שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן מִפֵּרוֹת אֵלּוּ וְאָמַר שֶׁהִפְרִישׁ מֵהֶן מַעֲשֵׂר שֵׁנִי נֶאֱמָן. הִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּפָנֵינוּ וְאָמַר שֶׁהִפְרִישׁ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן אֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁהַשֵּׁנִי שֶׁלּוֹ. וְהַנֶּאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי אֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן. וְהַנֶּאֱמָן עַל הָרִאשׁוֹן נֶאֱמָן עַל הַשֵּׁנִי. לְפִיכָךְ מִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁהוֹצִיא פֵּרוֹת מִבֵּיתוֹ וְאָמַר אֵלּוּ מַעֲשֵׂר רִאשׁוֹן נֶאֱמָן. וְאֵין מַפְרִישִׁין

מֵהֶן תְּרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת. וְאִם אָמַר אִלּוּ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי אֵינוֹ נֶאֱמָן וַהֲרֵי הֵן דְּמַאי וּמַפְרִישִׁין מֵהֶן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְיֵרָאֶה לִי שֶׁהוּא פּוֹדֶה אֶת כֻּלָּם:

ו הָאוֹמֵר לְמִי שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן עַל הַמַּעַשְׂרוֹת קַח לִי מִמִּי שֶׁהוּא מְעַשֵּׂר וְהָלַךְ וְלָקַח וְהֵבִיא לוֹ אֵינוֹ נֶאֱמָן. וְאִם אָמַר לוֹ קַח לִי מֵאִישׁ פְּלוֹנִי הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן לוֹמַר מִמֶּנּוּ לָקַחְתִּי שֶׁהֲרֵי מִתְיָרֵא שֶׁמָּא יִשְׁאָלֶנּוּ. הָלַךְ לִקַּח לוֹ מֵאוֹתוֹ פְּלוֹנִי וְאָמַר לוֹ מְצָאתִיו וְלָקַחְתִּי לְךָ מֵאַחֵר שֶׁהוּא נֶאֱמָן אֵינוֹ נֶאֱמָן:

ז הַנִּכְנָס לְעִיר וְאֵינוֹ מַכִּיר אָדָם שָׁם וְאָמַר מִי כָּאן נֶאֱמָן מִי כָּאן מְעַשֵּׂר וְאָמַר לוֹ אֶחָד אֲנִי. אֵינוֹ נֶאֱמָן. אָמַר לוֹ אִישׁ פְּלוֹנִי הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן. וְלוֹקֵחַ מֵאוֹתוֹ פְּלוֹנִי אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּירוֹ וְהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל עַל פִּיו. הָלַךְ וְלָקַח מִמֶּנּוּ וְשָׁאַל לוֹ מִי כָּאן מוֹכֵר יַיִן יָשָׁן אָמַר לוֹ זֶה שֶׁשְּׁלָחָךְ אֶצְלִי אַף עַל פִּי שֶׁהֵן כְּגוֹמְלִין זֶה אֶת זֶה הֲרֵי אִלּוּ נֶאֱמָנִין:

ח בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בִּזְמַן שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אָדָם שָׁם. אֲבָל אִם מַכִּיר אָדָם שָׁם לֹא יִקַּח אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה. וְאִם שָׁהָה שָׁם שִׁשִּׁים יוֹם אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ מַכִּיר אָדָם שָׁם לֹא יִקַּח אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה:

ט וְלֹא הִתִּירוּ דְּבָרִים אֵלּוּ אֶלָּא בִּתְרוּמוֹת וּמַעַשְׂרוֹת. אֲבָל לְעִנְיַן פֵּרוֹת שְׁבִיעִית אוֹ לְעִנְיַן טָהֳרוֹת לֹא יִקַּח אֶלָּא מִן הַמֻּמְחֶה:

י הַחַמָּרִין שֶׁנִּכְנְסוּ לָעִיר וְאָמַר אֶחָד מֵהֶן פֵּרוֹת אֵלּוּ אֵינָם מְתֻקָּנִים וּפֵרוֹת חֲבֵרַי מְתֻקָּנִין אֵינוֹ נֶאֱמָן שֶׁמָּא קִנּוּנְיָא עָשׂוּ בֵּינֵיהֶן:

יא הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת בְּסוּרְיָא וְאָמַר מִשֶּׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הֵם חַיָּב הַלּוֹקֵחַ לְעַשֵּׂר. מְעַשְּׂרִין הֵן נֶאֱמָן שֶׁהַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר. מִשֶּׁלִּי הֵן חַיָּב לְעַשֵּׂר. מְעַשְּׂרִין הֵן נֶאֱמָן שֶׁהַפֶּה שֶׁאָסַר הוּא הַפֶּה שֶׁהִתִּיר. וְאִם יָדוּעַ שֶׁיֵּשׁ לוֹ קַרְקַע בְּסוּרְיָא וְהָיָה רֹב מִמְכָּרוֹ מִשֶּׁדֵּהוּ חַיָּב הַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ לְעַשֵּׂר. שֶׁחֶזְקָתוֹ שֶׁמִּשֶּׁדֵּהוּ הֶבִיאָם:

יב עֲנִיִּים שֶׁאָמְרוּ פֵּרוֹת אֵלּוּ שֶׁל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה הֲרֵי אִלּוּ נֶאֱמָנִין כָּל זְמַן הַגֶּרְנוֹת שֶׁהַלֶּקֶט וְהַשִּׁכְחָה וְהַפֵּאָה מְצוּיִים. וְהוּא שֶׁיִּהְיֶה קָרוֹב מִן הַגֹּרֶן כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא וְיָבוֹא בּוֹ בַּיּוֹם. וְאִם אָמְרוּ שֶׁל מַעֲשֵׂר עָנִי הֵם הֲרֵי אִלּוּ נֶאֱמָנִין כָּל הַשָּׁנָה כֻּלָּהּ. וְאֵינָן נֶאֱמָנִין אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁדָּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לִתְּנוֹ:

יג כֵּיצַד. חִטִּים אִלּוּ לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה הֵם הֲרֵי אִלּוּ נֶאֱמָנִים. קֶמַח זֶה שֶׁל לֶקֶט שִׁכְחָה וּפֵאָה הוּא אֵינָם נֶאֱמָנִין. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁאֵין נֶאֱמָנִין עַל הַפַּת לוֹמַר מִמַּתָּנוֹת עֲנִיִּים הוּא אֶלָּא מִתְעַשְּׂרִין דְּמַאי:

יד נֶאֱמָנִין עַל הַשְּׁעוֹרָה שֶׁל אֹרֶז וְאֵין נֶאֱמָנִין עָלָיו בֵּין חַי בֵּין מְבֻשָּׁל. נֶאֱמָנִין עַל הַפּוֹל וְאֵין נֶאֱמָנִין עַל הַגְּרִיסִין בֵּין חַיִּין בֵּין מְבֻשָּׁלִין. נֶאֱמָנִין עַל הַשֻּׁמָּן לוֹמַר שֶׁל מַעֲשֵׂר עָנִי הוּא וְאֵין

נֶאֱמָנִין לוֹמַר שֶׁל זֵיתֵי נִקּוּף הֵם. נֶאֱמָנִין עַל הַיֶּרֶק חַי וְלֹא מְבֻשָּׁל אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה דָּבָר מֻעָט. שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ בַּעֲלֵי בָּתִּים לִתֵּן מְעַט יָרָק מְבֻשָּׁל מִקְּדֵרָתוֹ לְעָנִי. וּמִתּוֹךְ שֶׁיָּכוֹל לוֹמַר הַבַּעַל הַבַּיִת נָתְנוֹ לִי יָכוֹל לוֹמַר אֲנִי בִּשַּׁלְתִּיו מִמַּתְנוֹתַי:

טו וְכֵן בֶּן לֵוִי שֶׁאָמַר פֵּרוֹת אֵלּוּ מִמַּעֲשֵׂר רִאשׁוֹן שֶׁנִּטְּלָה תְּרוּמָתוֹ הֵם הֲרֵי זֶה נֶאֱמָן לְעוֹלָם עַל תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר כְּשֵׁם שֶׁיִּשְׂרָאֵל נֶאֱמָן עַל תְּרוּמָה גְּדוֹלָה. אֲבָל אֵינוֹ נֶאֱמָן עָלָיו לְפָטְרוֹ מִמַּעֲשֵׂר שֵׁנִי:

טז אֵין כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ אֲמוּרִין אֶלָּא בְּעַם הָאָרֶץ שֶׁאֵינוֹ לֹא חָשׁוּד וְלֹא נֶאֱמָן. אֲבָל מִי שֶׁהוּא חָשׁוּד לִתְכֹּר תְּרוּמָה לְשֵׁם חֻלִּין אָסוּר לִקַּח מִמֶּנּוּ כְּלָל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ בּוֹ זִקַּת תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר אֲפִלּוּ קְרֵבֵי דְּגִים מִפְּנֵי שֶׁנּוֹתְנִין בָּהֶם שֶׁמֶן. וְאֵין אָסוּר אֶלָּא כָּל שֶׁלְּפָנָיו. אֲבָל אֲצָרוֹ מֻתָּר לִקַּח מִמֶּנּוּ מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִתְיָרֵא לְעֶרֶב תְּרוּמָה בְּאוֹצָרוֹ שֶׁמָּא יִוָּדַע הַדָּבָר וַיַּפְסִיד הַכֹּל. וְכֵן הֶחָשׁוּד לְמַעֲשֵׂר שֵׁנִי לְמָכְרָן לְשֵׁם חֻלִּין אֵין לוֹקְחִין מִמֶּנּוּ דָּבָר שֶׁיֵּשׁ עָלָיו זִקַּת מַעֲשֵׂר. וְכָל זֶה קָנָס מִדִּבְרֵיהֶם:

יז חָשׁוּד שֶׁהֵעִיד עַל שֶׁל אֲחֵרִים נֶאֱמָן. חֲזָקָה אֵין אָדָם חוֹטֵא וְלֹא לוֹ. וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר עַם הָאָרֶץ. לְפִיכָךְ עַם הָאָרֶץ שֶׁאָמַר זֶה טָבֶל וְזֶה תְּרוּמָה זֶה וַדַּאי וְזֶה דְּמַאי אֲפִלּוּ בְּשֶׁלּוֹ נֶאֱמָן. אָמַר אֵלּוּ פֵּרוֹת מְתֻקָּנִין בְּשֶׁל אֲחֵרִים נֶאֱמָן וְהוּא שֶׁלֹּא יֵרָאוּ כְּעוֹשֶׂה קְנוּנְיָא כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

יח הַמּוֹכֵר פֵּרוֹת לַחֲבֵרוֹ וְאַחַר שֶׁיָּצְאוּ מִתַּחַת יָדוֹ אָמַר לַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת שֶׁמָּכַרְתִּי לְךָ טְבָלִים הֵן. הַבָּשָׂר בָּשַׂר בְּכוֹר הָיָה. הַיַּיִן יֵין נֶסֶךְ. שׁוֹרַת הַדִּין שֶׁאֵינוֹ נֶאֱמָן אֲפִלּוּ הָיָה הַמּוֹכֵר חָבֵר וְהַזְּרִיז מַחֲמִיר עַל עַצְמוֹ. וְאִם הֶאֱמִינוֹ הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח אֲפִלּוּ הָיָה הַמּוֹכֵר עַם הָאָרֶץ:

פרק יג

א פֵּרוֹת שֶׁחֻזְקָתָן מִן הַהֶפְקֵר. כְּגוֹן הַשִּׁיתִּין וְהָרִימִּין וְהָעוֹזְרָדִין וּבְנוֹת שׁוּחַ וּבְנוֹת שִׁקְמָה וְהַגּוּפְנִין וְנוֹבְלוֹת תְּמָרָה וְהֵן שֶׁעָדַיִן לֹא הִטִּילוּ שְׂאוֹר הַנִּצְפֶּה וְהַכָּסְבַּר וְכֵיוֹצֵא בָּהֶן. פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי. וְהַלּוֹקְחָן מֵעַם הָאָרֶץ אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ מֵהֶן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְלֹא מַעֲשֵׂר שֵׁנִי מִפְּנֵי שֶׁחֻזְקָתָן מִן הַהֶפְקֵר. אֲפִלּוּ אָמַר לוֹ עַם הָאָרֶץ אֵינָם מְעֻשָּׂרִין הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת עַד שֶׁיְּיוַדַּע לוֹ שֶׁהֵן מִן הַשָּׁמוּר:

ב הַבְּכוֹרוֹת וְהַסְּיָיפוֹת שֶׁבְּבִקְעָה פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי. וְשֶׁבְּגִנָּה חַיָּבִין מִפְּנֵי שֶׁהֵן נִשְׁמָרִין. וְאֵלּוּ הֵן הַבְּכוֹרוֹת. כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁבִּכְּרוּ עַד שֶׁלֹּא הוֹשִׁיבוּ שׁוֹמֵר עַל הַבִּקְעָה לִשְׁמֹר פֵּרוֹתֶיהָ. וְהַסְּיָיפוֹת הֵן הַפֵּרוֹת שֶׁיִּשָּׁאֲרוּ אַחַר שֶׁיִּקָּפְלוּ הַמְקֻצוֹעוֹת שֶׁבַּשָּׂדוֹת וְיַנִּיחוּם בְּלֹא שׁוֹמֵר. וְכֵן הַחֹמֶץ הֶעָשׂוּי מִן הַתְּמָדִים פָּטוּר מִן הַדְּמַאי:

ג כְּשֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי לֹא גָּזְרוּ אֶלָּא עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי בָּבֶל בִּלְבַד שֶׁהוּא מִכְזִיב וְלִפְנִים וּכְזִיב עַצְמָהּ כְּלַחוּץ. וְכָל הַפֵּרוֹת הַנִּמְצָאוֹת מִכְּזִיב וְלַחוּץ פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי שֶׁחֶזְקָתָן מִפֵּרוֹת מָקוֹם שֶׁנִּמְצְאוּ בּוֹ:

ד פֵּרוֹת שֶׁיְּדוּעַ שֶׁהֵן מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי בָּבֶל אַף עַל פִּי שֶׁהֵן נִמְצָאוֹת בְּסוּרְיָא וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר בָּאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ בָּהּ עוֹלֵי מִצְרַיִם בִּלְבַד הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין בְּדְמַאי. וּמַפְרִישִׁין מֵהֶן תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי. לְפִיכָךְ הַדְּבֵלָה הַשְּׁמֵנָה שֶׁאֵין כְּמוֹתָהּ אֶלָּא בָּאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל וְכֵן הַתְּמָרִים הַגְּדוֹלִים וְהֶחָרוּבִין הַשָּׁוִים וְהָאֹרֶז הַלְּבָן בְּיוֹתֵר וְהַכְּמוֹן הַגָּדוֹל מִתְעַשְּׂרִין דְּמַאי בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּבְסוּרְיָא. וְכֵן כָּל כַּיּוֹצֵא בְּפֵרוֹת אֵלּוּ:

ה הַחֲמָרִים שֶׁהֵבִיאוּ פֵּרוֹת לְצוֹר חַיָּבִין בְּדְמַאי שֶׁחֶזְקָתָן מֵהָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל שֶׁהִיא הַקְּרוֹבָה לָהּ. וְהָאֹרֶז אֵין חוֹשְׁשִׁין לוֹ אֶלָּא כָּל הָאֹרֶז הַנִּמְצָא חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁהִיא קְרוֹבָה לָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל פָּטוּר מִן הַדְּמַאי אֶלָּא אִם כֵּן הָיָה נִכָּר כְּמוֹ שֶׁבֵּאַרְנוּ:

ו הַלּוֹקֵחַ מִבַּעֲלֵי אוֹצָרוֹת בְּצוֹר פָּטוּר מִן הַדְּמַאי וְאֵין אוֹמְרִין שֶׁמָּא מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ אָצְרוּ. וְכֵן חָמוֹר יְחִידִי שֶׁנִּכְנַס לְצוֹר וְהוּא טָעוּן פֵּרוֹת פָּטוּר מִן הַדְּמַאי שֶׁחֶזְקָתָן מִשְּׁדֵה הָעִיר:

ז הַלּוֹקֵחַ מִבַּעֲלֵי אוֹצָר בְּצִידוֹן חַיָּב בִּדְמַאי מִפְּנֵי שֶׁקִּרְוָבָה הִיא יוֹתֵר מִצּוֹר שֶׁחֶזְקָתָהּ שֶׁאוֹצְרִין מִפֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל. אֲבָל הַלּוֹקֵחַ מִן הַחֲמָרִים בְּצִידוֹן פָּטוּר מִן הַדְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁחֶזְקָתָן שֶׁמְּבִיאִין מִחוּצָה לָאָרֶץ:

ח הַלּוֹקֵחַ מִן הָעַכּוּ"ם בָּאָרֶץ שֶׁהֶחֱזִיקוּ עוֹלֵי בָּבֶל אִם הָיָה תַּגָּר עַכּוּ"ם שֶׁלּוֹקֵחַ מִיִּשְׂרָאֵל הֲרֵי פֵּרוֹתָיו דְּמַאי. לְפִיכָךְ בָּרִאשׁוֹנָה בִּזְמַן שֶׁהָיָה רֹב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּיַד יִשְׂרָאֵל הַלּוֹקֵחַ מִכָּל תַּגָּר עַכּוּ"ם מְעַשֵּׂר דְּמַאי כְּלוֹקֵחַ מֵעַם הָאָרֶץ:

ט אֵי זֶהוּ תַּגָּר זֶה שֶׁהֵבִיא שְׁתַּיִם וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים. אֲבָל אִם הֵבִיא פַּעַם אַחַת אֲפִלּוּ הֵבִיא שָׁלֹשׁ מַשּׂוֹאוֹת בְּבַת אַחַת אוֹ שֶׁהֵבִיא הוּא וּבְנוֹ וּפוֹעֵל עֲדַיִן לֹא הֶחְזִק תַּגָּר:

י כְּשֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי לֹא גָּזְרוּ עַל פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁנִּכְנְסוּ לָאָרֶץ:

יא פֵּרוֹת הָאָרֶץ שֶׁרָבוּ עַל שֶׁל חוּצָה לָאָרֶץ הֲרֵי אֵלּוּ חַיָּבִין בִּדְמַאי. וְשֶׁל חוּצָה לָאָרֶץ שֶׁרָבוּ עַל פֵּרוֹת הָאָרֶץ. וְכֵן דְּבָרִים שֶׁחֶזְקָתָן תְּדִיר מִחוּצָה לָאָרֶץ כְּגוֹן אֱגוֹזִים וְדָרְמַסְקָעוֹת הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי:

יב לֹא הָלְכוּ חֲכָמִים בְּפֵרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ לֹא אַחַר הַמַּרְאֶה וְלֹא אַחַר הַטַּעַם וְהֲרֵיחַ אֶלָּא אַחַר הָרֹב כָּל שֶׁרָבוּ לוֹ מֻתָּר וְשֶׁלֹּא רָבוּ לוֹ אָסוּר. כֵּיצַד. רָבוּ בָּעִיר אֲבָל לֹא בַּמְּדִינָה. אוֹ שֶׁרָבוּ בַּמְּדִינָה וְלֹא רָבוּ בָּעִיר. בָּהָר וְלֹא רָבוּ בַּבִּקְעָה. בַּבִּקְעָה וְלֹא בָּהָר. רָבוּ לַחֲנֻנִי וְלֹא לְבַעַל הַבַּיִת. לְבַעַל הַבַּיִת וְלֹא לַחֲנֻנִי. זֶה שֶׁרָבוּ בּוֹ מֻתָּר. וּמָקוֹם שֶׁלֹּא רָבוּ בּוֹ חַיָּב בִּדְמַאי:

יג רָבוּ פֵּרוֹת חוּצָה לָאָרֶץ בַּשּׁוּק וְנִתְמַעֲטוּ חָזַר הַשּׁוּק לְיָשְׁנוֹ וְהַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ חַיָּב בִּדְמַאי:

יד וְאֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶן בְּשָׁעָה שֶׁגָּזְרוּ עַל הַדְּמַאי. הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת לִזְרִיעָה אוֹ לְהַאֲכִיל לִבְהֵמָה. קֶמַח לְעוּרוֹת אוֹ לִמְלוּגְמָא אוֹ לִרְטִיָּה. שֶׁמֶן לְהַדְלָקַת הַנֵּר אוֹ לָסוּךְ בּוֹ אֶת הַכֵּלִים. יַיִן לְקִילּוּר. וְחַלַּת עַם הָאָרֶץ. וְהַמְדֻמָּע. וְהַלָּקוּחַ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שֵׁנִי. וּשְׁיָרֵי הַמְּנָחוֹת. וְתוֹסֶפֶת הַבִּכּוּרִים. כָּל אֵלּוּ פְּטוּרִים מִן הַדְּמַאי. וְכֵיוָן שֶׁאָמַר לוֹ עַם הָאָרֶץ מְתֻקָּנִין הֵם אֵינוֹ צָרִיךְ לְעַשֵּׂר:

טו הַלּוֹקֵחַ פֵּרוֹת לַאֲכִילָה וְנִמְלַךְ עֲלֵיהֶם לִבְהֵמָה הֲרֵי זֶה לֹא יִמְכְּרֵם לְעַכּוּ"ם. וְלֹא יַאֲכִילֵם לִבְהֵמָה אֲפִלּוּ לִבְהֵמַת אֲחֵרִים עַד שֶׁיְּתַקְּנֵם דְּמַאי:

טז שֶׁמֶן עֲרֵב פְּטוּר מִן הַדְּמַאי שֶׁאֵין חֶזְקָתוֹ לַאֲכִילָה. שֶׁמֶן שֶׁלְּקַח הַסּוֹרֵק לְתִתּוֹ בְּצֶמֶר פְּטוּר מִן הַדְּמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְלָע בַּצֶּמֶר. אֲבָל שֶׁמֶן שֶׁלּוֹקֵחַ הָאוֹרֵג לְסוּךְ בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו חַיָּב בִּדְמַאי מִפְּנֵי שֶׁהוּא נִבְלָע בְּגוּפוֹ וְסִיכָה הִיא כִּשְׁתִיָּה בְּכָל מָקוֹם:

יז עַכּוּ"ם שֶׁשָּׁאַל מִיִּשְׂרָאֵל לִתֵּן לוֹ שֶׁמֶן עַל מַכָּתוֹ אֲסוּר בְּוַדַּאי וּמֻתָּר בִּדְמַאי. נָתַן הָעַכּוּ"ם שֶׁמֶן עַל גַּבֵּי טַבְלָא לְהִתְעַגֵּל עָלֶיהָ מֻשָּׁעְמָד מֻתָּר לְיִשְׂרָאֵל לֵישֵׁב אַחֲרָיו:

יח מִי שֶׁנָּפַל שֶׁמֶן דְּמַאי עַל בְּשָׂרוֹ מְשַׁפְשְׁפוֹ וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ. הַלּוֹקֵחַ יַיִן לְמֶרְיָס אוֹ לַאֲלוּנְתִּית. אוֹ קִטְנִיּוֹת לַעֲשׂוֹת טְחִינִין חַיָּב בִּדְמַאי. אֲבָל הַלּוֹקֵחַ מֶרְיָס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יַיִן אוֹ אֲלוּנְתִּית אוֹ שֶׁלָּקַח טְחִינִין הֲרֵי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עַל תַּעֲרֹבֶת דְּמַאי. וְאִם הָיָה הַדָּבָר שֶׁחַיָּב בִּדְמַאי שֶׁנִּתְעָרֵב כְּגוֹן תַּבְלִין וּשְׁאוֹר הוֹאִיל וְטַעֲמוֹ נִכָּר אֵינָן בְּטֵלִים וְנִמְצֵאת כָּל הַתַּעֲרוֹבֶת חַיֶּבֶת בִּדְמַאי:

יט כָּל אֵלּוּ הַפְּטוּרִין מִן הַדְּמַאי שֶׁלֹּא גָּזְרוּ עֲלֵיהֶם. אִם הִתְקִינָן דְּמַאי וְהִפְרִישׁ מֵהֶם תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי מַה שֶּׁעָשָׂה עָשׂוּי. אֲבָל אִם תִּקֵּן אֶת הַדְּמַאי בְּוַדַּאי וְהִפְרִישׁ מִמֶּנּוּ תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּמַעֲשְׂרוֹת אוֹ שֶׁתִּקֵּן אֶת הַוַּדַּאי בִּדְמַאי לֹא עָשָׂה כְּלוּם:

כ כָּל הָעִיר מוֹכְרִין וַדַּאי וְאֶחָד מוֹכֵר דְּמַאי וְלָקַח וְאֵין יָדוּעַ מִמִּי לָקַח כֵּיצַד מְתַקֵּן. מַפְרִישׁ תְּרוּמָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנָן לְכֹהֵן וּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּלִבָּד וַהֲרֵי הוּא כְּמַעֲשֵׂר שֵׁנִי שֶׁל דְּמַאי:

כא וְכֵן אִם הָיוּ לְפָנָיו שְׁתֵּי קֻפּוֹת אַחַת טָבֶל וְאַחַת מְתֻקָּן וְאָבְדָה אַחַת מֵהֶם הֲרֵי זֶה מַפְרִישׁ מִן הַשְּׁנִיָּה תְּרוּמָה גְּדוֹלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנָן לְכָל כֹּהֵן שֶׁיִּרְצֶה וּמַפְרִישׁ מַעֲשֵׂר שֵׁנִי בְּלִבָּד בִּדְמַאי:

פרק יד

א הַלּוֹקֵחַ מִן הַסִּיטוֹן וְחָזַר וְלָקַח מִמֶּנּוּ פַּעַם שְׁנִיָּה לֹא יְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִין אֶחָד אֲפִלּוּ מִקֻּפָּה אַחַת. אַף עַל פִּי שֶׁמַּכִּיר אֶת הֶחָבִית שֶׁהִיא הִיא. מִפְּנֵי שֶׁהַסִּיטוֹן

לוֹקֵחַ מֵאֲנָשִׁים הַרְבֵּה וּמוֹכֵר. וְשֶׁמָּא לָקַח זֶה שֶׁמָּכַר תְּחִלָּה מֵעַם הָאָרֶץ שֶׁפֵּרוֹתָיו דְּמַאי וְזֶה שֶׁלָּקַח בַּסּוֹף מֵחָבֵר שֶׁפֵּרוֹתָיו מְתֻקָּנִין. וּכְבָר בֵּאַרְנוּ שֶׁאֵין מְעַשְּׂרִין מִן הַחַיָּב עַל הַפָּטוּר וְלֹא מִן הַפָּטוּר עַל הַחַיָּב. וְאִם אָמַר הַסִּיטוֹן מִשֶּׁל אֶחָד הֵן נֶאֱמָן:

ב הָיָה מוֹכֵר כְּשׁוּת אוֹ יָרָק וְהֵן מְבִיאִין וְצוֹבְרִין לְפָנָיו הַלּוֹקֵחַ מִמֶּנּוּ מְעַשֵּׂר מִכָּל כְּשׁוּת וּכְשׁוּת וּמִכָּל אֲגֻדָּה וַאֲגֻדָּה וּמִכָּל תְּמָרָה וּתְמָרָה:

ג הַלּוֹקֵחַ מִבַּעַל הַבַּיִת וְחָזַר וְלָקַח מִמֶּנּוּ שְׁנִיָּה. מְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה. אֲפִלּוּ מִשְּׁתֵּי קֻפּוֹת אֲפִלּוּ מִשְּׁתֵּי עֲיָרוֹת. שֶׁחֶזְקָתוֹ שֶׁאֵינוֹ מוֹכֵר אֶלָּא מִשֶּׁלּוֹ:

ד בַּעַל הַבַּיִת שֶׁהָיָה מוֹכֵר יָרָק בַּשּׁוּק בִּזְמַן שֶׁמְּבִיאִין לוֹ מִגִּנּוֹתָיו מְעַשֵּׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. וּבִזְמַן שֶׁמְּבִיאִין לוֹ מִגִּנּוֹת אֲחֵרוֹת אִם לָקַח מִמֶּנּוּ וְחָזַר וְלָקַח מִמֶּנּוּ פַּעַם שְׁנִיָּה לֹא יְעַשֵּׂר מִזֶּה עַל זֶה:

ה הַלּוֹקֵחַ פֵּת מִן הַנַּחְתּוֹם לֹא יְעַשֵּׂר מִן הַחַמָּה עַל הַצּוֹנֶנֶת שֶׁאֲנִי אוֹמֵר חִטִּים שֶׁל אֶמֶשׁ הָיוּ מִשֶּׁל אֶחָד וְשֶׁל הַיּוֹם מִשֶּׁל אַחֵר:

ו הַלּוֹקֵחַ מִן הַפִּלְטֵר אַף עַל פִּי שֶׁהֵן דְּפוּסִין הַרְבֵּה מְעַשֵּׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל. שֶׁהַנַּחְתּוֹם שֶׁמּוֹכֵר לַמַּנְפּוֹל עוֹשֶׂה עִסָּתוֹ דְּפוּסִין הַרְבֵּה. אֲבָל הַלּוֹקֵחַ מִן הַמַּנְפּוֹל מְעַשֵּׂר מִכָּל דְּפוּס וּדְפוּס. שֶׁהַמַּנְפּוֹל לוֹקֵחַ מִשְּׁנֵי נַחְתּוֹמִין:

ז תִּשְׁעָה מַנְפּוֹלִין שֶׁלָּקְחוּ מֵעֲשָׂרָה נַחְתּוֹמִין הוֹאִיל וְאֶחָד מֵהֶן לָקַח מִשְּׁנַיִם כָּל הַלּוֹקֵחַ מֵאֶחָד מִן הַתִּשְׁעָה מְעַשֵּׂר מִכָּל דְּפוּס וּדְפוּס:

ח הַלּוֹקֵחַ מִן הֶעָנִי וְכֵן הֶעָנִי שֶׁנָּתְנוּ לוֹ פְּרוּסוֹת פַּת אוֹ פִּלְחֵי דְּבֶלָה מְעַשֵּׂר מִכָּל אַחַת וְאַחַת. וּבִתְמָרִים וּבְגַרְגָּרוֹת בּוֹלֵל הַכֹּל וּמְעַשֵּׂר. אֵימָתַי בִּזְמַן שֶׁהַמַּתָּנָה מְרֻבָּה. אֲבָל בְּמֻעָטֶת מְעַשֵּׂר מִכָּל מַתָּנָה וּמַתָּנָה:

ט שְׁחַק אֶת הַפַּת וַעֲשָׂאהּ פֵּרוּרִין וְאֶת הַגַּרְגָּרוֹת וַעֲשָׂאן דְּבֶלָה מְעַשֵּׂר מֵאֶחָד עַל הַכֹּל:

י פּוֹעֲלִים אוֹ אוֹרְחִים שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין וְאוֹכְלִין וְהוֹתִירוּ פְּרוּסוֹת מְעַשֵּׂר מִכָּל אַחַת וְאַחַת:

סְלִיקוּ לְהוּ הִלְכוֹת מַעֲשֵׂר בְּסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא